

سازمان ملل متحد
جمهوری اسلامی ایران

چارچوب همکاری توسعه پایدار سازمان ملل متحد با جمهوری اسلامی ایران

۲۰۲۳ - ۲۰۲۷

فهرست مطالب

صفحه‌ی امضاء.....	۱
خلاصه‌ی مدیریتی	۵
۱. پیشرفت کشور به سوی تحقق اهداف توسعه‌ای	۷
۲. حمایت نظام توسعه سازمان ملل متحد از توسعه	۹
۲.۱. از تحلیل نیازها در ایران تا اولویت‌های چارچوب همکاری	۱۰
۲.۲. مسیر توسعه برای اولویت‌های چارچوب همکاری	۱۱
۲.۳. دستاوردهای چارچوب همکاری	۱۸
۳. اصول همکاری چارچوب همکاری	۴۱
۴. برنامه‌ی اجرایی چارچوب همکاری	۴۳
۴.۱. ساختار ناظر بر اجرای چارچوب همکاری	۴۴
۴.۲. تأمین منابع مالی چارچوب همکاری	۴۴
۴.۳. استنتاج ابزارهای برنامه‌ریزی کشوری سازمان ملل متحد از چارچوب همکاری	۴۵
۴.۴. برنامه‌های کاری مشترک	۴۵
۴.۵. راهبردهای عملیاتی در حمایت از همکاری	۴۷
۵. پایش و ارزیابی چارچوب همکاری	۴۸

ترجمه غير رسمي

خلاصه‌ی مدیریتی

چارچوب همکاری توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد (UNSDCF) برای سال‌های ۲۰۲۳-۲۰۲۷ میلادی به طور مشترک بین دولت جمهوری اسلامی ایران و نظام سازمان ملل متحد برای انعکاس و حمایت از اهداف و راهبردهای توسعه ملی تدوین شده است. از سال ۲۰۲۱ میلادی، مجموعه کشوری سازمان ملل متحد در ایران ریزنی‌های داخلی را با طیف وسیعی از شرکای ملی آغاز کرد که بر اساس آن مبنای اولویت‌بندی نیازها و فرصت‌های توسعه برای تدوین چارچوب همکاری توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد تبیین شد.

این ریزنی‌ها چشم‌اندازی را برای حمایت سازمان ملل از همکاری‌های توسعه‌ی ای در ایران به وجود آورد که مبتنی بر رشد و توسعه‌ی عادلانه، فراگیر، انعطاف‌پذیر و پایدار است. پنج اولویت راهبردی شناسایی شده که کار نظام سازمان ملل متحد در ایران را در سال‌های آتی هدایت می‌کنند عبارتند از: (الف) تاب‌آوری اجتماعی-اقتصادی؛ (ب) سلامت عمومی؛ (ج) محیط زیست؛ (د) کاهش مخاطرات بلایا و مدیریت آن؛ و (ه) اثرات مصرف و قاچاق مواد مخدر. رکن تاب‌آوری اجتماعی-اقتصادی چارچوب همکاری توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد مبتنی بر سیاست‌هایی برای حمایت از اقتصادی با قابلیت اشتغالزایی کامل و کمک به کشور در تحقق «سود جمعیتی» با تمرکز بر آموزش و توسعه مهارت‌ها است. بر اساس چارچوب همکاری توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد، کارگزاری‌های سازمان ملل متحد با حمایت از تقویت طرح‌ها و برنامه‌های توسعه‌ی کشور به رشد فراگیر کمک خواهند کرد. این امر شامل ارتقاء توسعه سرمایه‌ی انسانی و اجتماعی و افزایش ظرفیت‌های نهادی و دسترسی به خدمات یکپارچه‌ی حمایت اجتماعی می‌باشد.

رکن مدیریت سلامت عمومی با ارتقاء سلامت همگانی از طریق یک نظام بهداشتی تاب‌آور که قادر به پوشش طیف گسترده‌ای از آسیب‌پذیری‌ها در شرایط و فوریت‌های گوناگون است در جهت بهبود نظام‌های مدیریت سلامت عمومی فعالیت خواهد کرد. ذیل این رکن، تلاش می‌شود تا تمامی شرکای اجرایی در پاسخ‌گویی به عوامل تعیین‌کننده سلامت، عوامل خطر و ترویج سبک و شرایط زندگی سالم سهمی داشته باشند. این امر شامل حمایت از ارائه خدمات و ایجاد نظام‌های اطلاعات بهداشتی، توسعه ظرفیت نیروی کار سلامت و افزایش دسترسی و هزینه‌ی منطقی دارو و خدمات مراقبت‌های بهداشتی خواهد بود.

رکن سوم به حفاظت از محیط زیست، استفاده پایدار از منابع طبیعی و ظرفیت رسیدگی به چالش‌های اقلیمی اختصاص دارد. رکن محیط زیست، ادغام سیاست‌های دوست‌دار محیط زیست در تمامی بخش‌ها، مدیریت کارآمد منابع طبیعی و حفاظت از تنوع زیستی را ارتقاء بخشیده و با حمایت بین‌المللی برای تأمین منابع مالی اقدامات اقلیمی در جهت افزایش ظرفیت‌های ملی برای پاسخ‌گویی به این اقدامات فعالیت خواهد کرد.

در حوزه کاهش خطر و مدیریت بحران‌ها، این چارچوب همکاری از برنامه‌هایی حمایت می‌کند که کاهش خطر بحران‌ها را در طرح‌ها و برنامه‌های توسعه‌ی ادغام کرده و ظرفیت‌های سازمانی را برای آمادگی، واکنش و بازیابی مؤثر در برابر بحران‌ها تقویت می‌کند و در عین حال ظرفیت‌های افراد فعال در حوزه تاب‌آوری، کاهش خطر و آمادگی را افزایش می‌دهند.

این رکن به ادغام کاهش خطر بحران‌ها در طرح‌ها و برنامه‌های توسعه‌ای طیف گسترده‌ای از ذینفعان و افزایش ظرفیت‌های سازمانی برای مدیریت کاهش خطر، آمادگی، واکنش و بازیابی بحران کمک خواهد کرد.

از نظر کنترل مواد مخدر، چارچوب همکاری از دسترسی بهتر به پیشگیری، درمان، کاهش آسیب و خدمات مرتبط با مواد مخدر مبتنی بر شواهد حمایت کرده و با ارایه‌ی کمک‌های مالی و فناوریانه مؤثر بین‌المللی به تقویت ظرفیت ملی برای مدیریت مؤثر مرزها و کنترل قاچاق مواد مخدر، از جمله جرایم مرتبط با مواد مخدر کمک خواهد کرد. شرکای سازمان ملل متحد برای افزایش و بهبود خدمات موجود، تلاش و برای رسیدگی به مسائل مربوط به مدیریت مرزها، قاچاق مواد مخدر و جرایم مرتبط با مواد مخدر با دولت همکاری خواهند کرد.

در تمامی این حوزه‌های موضوعی، مشارکت سازمان ملل متحد در دستیابی به اهداف ملی دولت در امر توسعه، در قالب‌ها و اشکال متعدد مصرحه در چارچوب همکاری توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد ارائه خواهد شد. این مشارکت شامل حمایت از توسعه‌ی ظرفیت مؤسسات و نهادها، ارائه پشتیبانی فنی برای برنامه‌ریزی نتیجه-محور، کمک به ایجاد پایگاه مدارک از طریق بهبود جمع‌آوری داده‌ها، تجزیه و تحلیل و گزارش‌دهی، ترویج و تقویت رویکردهای چندبخشی برای حل مشکلات، شناسایی و ارائه تجربیات موفق جهانی از جمله از طریق همکاری‌های جنوب-جنوب و سه‌جانبه، تسهیل انتقال دانش و پشتیبانی فن آوری و ارائه معیارهای پایه برای دستاوردهای توسعه و انجام ارزیابی نتایج نهایی می‌باشد.

با هدف تضمین همسویی کامل فعالیت‌های عملیاتی مشترک و توسعه-محور در چارچوب همکاری توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد با سیاست‌ها و اولویت‌های توسعه‌ای دولت میزبان، همکاری‌های پیش‌بینی شده ذیل این چارچوب بر مبنای اصل اساسی مالکیت و راهبری ملی خواهد بود.

به منظور تأمین منابع چارچوب همکاری، کارگزاری‌های سازمان ملل متحد، منابع مالی و سایر حمایت‌های ضروری جهت تدوین و اجرای فعالیت‌های تحت چارچوب همکاری توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد ارائه و راهکاری جهت تأمین منابع مالی چارچوب همکاری توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد از طریق حمایت اهداکنندگان ایجاد خواهند کرد.

فصل اول

پیشرفت کشور به سوی تحقق
اهداف توسعه‌ای

برای جمهوری اسلامی ایران دستیابی به توسعه پایدار طی دهه‌ها در اولویت بوده و در تمامی اسناد میان مدت و بلند مدت ملی از جمله قانون اساسی، سند چشم‌انداز ۲۰ ساله، مجموعه برنامه‌های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی پنج ساله و بودجه سالانه منعکس شده است. برنامه‌های توسعه‌ای پنج ساله، اسناد کلیدی برنامه‌ریزی میان مدت برای دولت بوده و اولویت‌ها و اهداف توسعه‌ی دولت را منعکس نموده و از طریق فرآیند بودجه سالانه تحقق می‌یابند. روند برنامه‌ریزی طرح توسعه پنج ساله دولت بر هدف تدوین برنامه‌ای فراگیر از حیث اجتماعی، اشتغال‌زا و قوی از حیث اقتصادی متمرکز است و تلاش دارد حتی الامکان از رویکردهای بخشی فاصله بگیرد. برنامه فعلی توسعه جمهوری اسلامی ایران از تحول به سوی رشد اقتصادی فراگیر حمایت می‌کند و با هدف تقویت توسعه‌ی کلان اقتصادی و اقتصاد مقاومتی ضامن اشتغال کامل، طراحی شده است.^۱ با این وجود، تحریم‌های یک‌جانبه و تبعیت بیش از حد کشورها و اشخاص ثالث، موانع اساسی تلقی می‌شوند که دستیابی به اهداف توسعه‌ی ملی را به شدت متأثر ساخته‌اند. چالش‌های دیگری مانند همه‌گیری کووید ۱۹ نیز این شرایط نامطلوب را تشدید کرده است.

پیشرفت‌های حاصله

اگرچه دستاوردها در زمینه دسترسی و پوشش جامع آموزش، بهداشت، انرژی و سلامت در سال‌های اخیر قابل توجه بوده‌اند، عوامل خارجی مذکور مانع دستیابی به نتایج هدفمند پیش‌بینی شده در برنامه توسعه شده است. اعتقاد بر این است که در غیاب تحریم‌های یک‌جانبه، دستاوردهای بیشتری قابل ثبت و تحقق بودند. در زمینه تأمین پستوانه و حمایت اجتماعی و نیازهای اساسی زندگی مردم ایران در راستای اهداف مندرج در قانون اساسی پیشرفت‌های بسیاری حاصل شده است. به‌عنوان مثال، نرخ مرگ و میر نوزادان از ۱۱,۷ در هر ۱۰۰۰ تولد زنده در سال ۲۰۱۲ به ۹,۱ در هر ۱۰۰۰ تولد زنده در سال ۲۰۲۰ (آخرین سالی که اطلاعات در دسترس است) کاهش یافته و نرخ مرگ و میر کودکان زیر ۵ سال از ۱۸,۸ در هر ۱۰۰۰ تولد زنده در سال ۲۰۱۲ به ۱۴,۹ در هر ۱۰۰۰ تولد زنده در سال ۲۰۲۰ کاهش یافته است.^۲ آموزش در دو سطح ابتدایی و متوسطه‌ی اول تقریباً همگانی است - ۹۸,۲ درصد و ۹۳,۹ درصد کودکان واجد شرایط - و نسبت دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم بیش از ۸۰ درصد است.^۳ از نظر انرژی، ۱۰۰ درصد جمعیت شهری و ۹۹,۷ درصد جمعیت روستایی به برق دسترسی دارند.

۱. برنامه ششم توسعه ابتدا برای سال‌های ۱۳۹۵ الی ۱۴۰۰ طراحی شد که این برنامه متعاقباً تا پایان سال ۱۴۰۱ تمدید شد. این در حالیست که هفتمین برنامه پنج ساله در حال نهایی سازی است.

۲. مرکز آمار ایران. شاخص عدالت اجتماعی، صفحه ۷۶.

۳. مرکز آمار ایران. شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان‌ها ۱۳۹۸-۱۳۹۴. قابل دسترسی در (<https://b2n.ir/e73067>). (Accessed 17 May 2022)

فصل ۲

حمایت نظام توسعه سازمان

ملل متحد از توسعه

۲۰۱ از تحلیل نیازها در ایران تا اولویت‌های چارچوب

در سال ۲۰۲۱، مجموعه کشوری سازمان ملل متحد با طیف وسیعی از شرکای ملی درباره روند توسعه برای کشور ریزنی کرد. یافته‌های مهم شناسایی شده در این رایزنی‌ها مبنای اولویت بندی نیازها و فرصت‌های توسعه برای چارچوب جدید همکاری توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد (UNSDCF) را تشکیل می‌دهند. اولویت‌های راهبردی چارچوب همکاری توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد در نوامبر ۲۰۲۱ در یک جلسه مشورتی با حضور طیف گسترده‌ی بیش از ۲۰۰ شرکت کننده به نمایندگی از شرکای ملی، از جمله وزارتخانه‌های دولتی مورد بحث قرار گرفت. روندهای کلیدی حاصل از این مباحث تحلیلی عبارت بودند از:

۱. رشد اقتصادی و تاب‌آوری اجتماعی

تاب‌آوری اجتماعی و ارتقای برابری، با تأکید ویژه بر حمایت اجتماعی و توسعه توان معیشتی، از جمله کارآفرینی‌های کوچک و خرد، با هدف کاهش فقر و حمایت از افراد در موقعیت‌های آسیب‌پذیر، همچنان در رتبه بالای اولویت‌ها قرار دارند.

۲. سلامت عمومی

همه‌گیری کووید-۱۹ در ایران، همانند تمام جهان، نظام سلامت این کشور را متأثر ساخت. قابل ذکر است، این کشور به نرخ واکسیناسیون تقریباً ۱۰۰ درصدی برای بیماری‌های عمده واگیر دست یافته و تا پایان فوریه ۲۰۲۲، ۷۳ درصد از جمعیت را در برابر کووید-۱۹ واکسینه کرد که این آمار، نشان دهنده توان کلی نظام سلامت عمومی است. روند تدوین چارچوب همکاری توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد جدید نشان داد که برای بهبود پوشش همگانی سلامت و پاسخ‌گویی به بیماری‌های غیرواگیر که در حال افزایش هستند، اقدامات بیشتری را می‌توان انجام داد.

۳. محیط زیست

ایران با پیامدهای فوری تغییرات اقلیمی جهانی، به ویژه در کشوری نیمه خشک با منابع آبی محدود، مواجه است. اثرات نامطلوب تغییرات اقلیمی شامل تغییر در الگوی بارش، خشکسالی مداوم، تنش گرمایی، آلودگی هوا، آلودگی آب، فرسایش خاک و از دست رفتن تنوع زیستی می‌باشد. مسائل زیست محیطی فرامرزی مانند طوفان‌های شن و گرد و غبار در حال گسترش هستند. چالش‌های حاصل از تغییرات اقلیمی همچنین خطر کاهش بهره‌وری کشاورزی از جمله حجوم ملخ‌ها را به همراه دارد. برای مقابله موثر با این چالش‌های زیست محیطی و پیامدهای بالقوه آنها، همکاری‌هایی در چارچوب همکاری توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد جدید برای حمایت از دولت در این زمینه طراحی شده است.

۴. کاهش خطرات و مدیریت بحران

علاوه بر چالش‌های زیست محیطی فزاینده که پتانسیل ایجاد سیل و سایر بلایای طبیعی جدی را دارند، ایران به دلیل پیکربندی زمین‌شناسی کشور در معرض خطر دائمی زلزله‌های فاجعه بار قرار دارد. در دهه گذشته، این کشور حرکت به سمت رویکردی جامع را آغاز کرده است که علاوه بر برنامه ریزی برای آمادگی و واکنش موثر، به کاهش خطر بلایای طبیعی پرداخته و تلاش می‌نماید تا با کاهش خطرات آسیب‌پذیری و قرار گرفتن در معرض خطرات، خطرات بالقوه این بحران‌ها را کاهش دهد. قانون مدیریت بلایای طبیعی که در سال ۲۰۱۹ تصویب شد، سازوکاری جهت کاهش خطرات ناشی از بلایای طبیعی و کاهش اثرات بلایای ناشی از تغییرات اقلیمی در آینده ایجاد می‌کند. این یک راهبرد بلند مدت است و دولت صراحتاً آن را به‌عنوان یک حوزه اصلی برای سرمایه‌گذاری ملی در آینده شناسایی کرده است.

۵. تأثیرات مصرف و قاچاق مواد

ایران نگران سطح بالای قاچاق مواد مخدر به داخل و ترانزیت از طریق این کشور است. این امر با تحولات در افغانستان که تولیدکننده عمده مواد افیونی است، تشدید شده است. این امر پیامدهای داخلی داشته و منجر به افزایش مصرف مواد افیونی و آمفتامین شده است. اختلالات مصرف مواد مخدر به شدت با آسیب‌پذیری‌های گوناگون و اثرات نامطلوب بر افراد و خانواده‌هایشان مرتبط است. پرداختن به ابعاد چند بخشی این وضعیت و حمایت از تلاش‌های دولت ایران برای کنترل قاچاق مواد مخدر و حمایت از مصرف‌کنندگان مواد مخدری که اقدام به درمان و دسترسی به مراکز کاهش آسیب می‌کنند، از اولویت‌های توسعه برای همکاری است.

۲.۲ اولویت‌های چارچوب همکاری برای مسیر توسعه همکاری

چشم‌انداز سازمان ملل متحد برای حمایت از توسعه در ایران بر مبنای رشد و توسعه منصفانه، فراگیر، تاب‌آور و پایدار بنا بر اصول مندرج در اهداف توسعه پایدار است. این فعالیتها بر افراد در موقعیت‌های آسیب‌پذیر و توانمندسازی زنان متمرکز است. این چشم‌انداز در حمایت از اهداف دولت در زمینه توسعه اجتماعی-اقتصادی فراگیر، بهداشت، پایداری زیست‌محیطی، کاهش و مدیریت بلایای طبیعی و کنترل مواد مخدر طراحی شده است. این امر در راستای اولویت‌های پیش‌بینی شده در برنامه توسعه ملی با هدف تحقق رفاه عمومی برای مردم ایران است. نتایج مورد انتظار توسعه و چشم‌انداز ملی توسعه بر مبنای تاب‌آوری اقتصادی، توسعه سرمایه انسانی، حمایت فراگیر اجتماعی بهداشت برای همه، مدیریت و کاهش بلایا و پایداری مسیر توسعه کشور است. پیشنهاد سازمان ملل متحد برنامه ریزی براساس مالکیت و راهبری ملی در حمایت از رویکرد ادغام شده و چندوجهی دولت است.

چشم انداز سازمان ملل متحد برای حمایت از توسعه در ایران بر مبنای رشد و توسعه منصفانه، فراگیر، تاب آور و پایدار بنا بر اصول مندرج در اهداف توسعه پایدار است. این فعالیتها بر افراد در موقعیت‌های آسیب پذیر و توانمندسازی زنان متمرکز است. این چشم انداز در حمایت از اهداف دولت در زمینه توسعه اجتماعی-اقتصادی فراگیر، بهداشت، پایداری زیست محیطی، کاهش و مدیریت بلایای طبیعی و کنترل مواد مخدر طراحی شده است. این امر در راستای اولویت‌های پیش‌بینی شده در برنامه توسعه ملی با هدف تحقق رفاه عمومی برای مردم ایران است. نتایج مورد انتظار توسعه و چشم‌انداز ملی توسعه بر مبنای تاب‌آوری اقتصادی، توسعه سرمایه انسانی، حمایت فراگیر اجتماعی بهداشت برای همه، مدیریت و کاهش بلایا و پایداری مسیر توسعه کشور است. پیشنهاد سازمان ملل متحد برنامه ریزی براساس مالکیت و راهبری ملی در حمایت از رویکرد ادغام شده و چندوجهی دولت است.

هدایت نظام توسعه ملل متحد در ایران براساس اصل مالکیت و راهبری ملی که توسط دولت به رسمیت شناخته شده که از همکاری در زمینه حمایت فنی و علمی و تسهیل همکاری‌های چندبخشی و شرکای متعدد را در وضعیت خوبی قرار می دهد. این مزیت نسبی شامل کلیه حوزه‌های مشخص شده در چارچوب همکاری است. با توجه به این که حمایت مالی نظام توسعه سازمان ملل متحد سهم اندکی در مقایسه با منابع مالی توسعه‌ای دولت را تشکیل می‌دهد، نظام سازمان ملل متحد بر مزیت نسبی دسترسی به دانش جهانی و حمایت فنی برای تقویت برنامه‌های توسعه‌ی مبتنی بر شواهد و همچنین آرایه‌ی حمایت فن آوری و دیجیتال در حوزه‌های اولویت‌دار دولت اتکاء خواهد کرد.

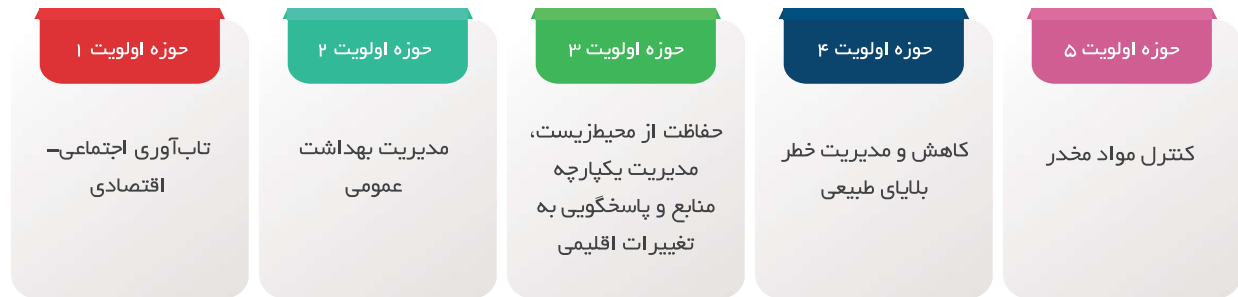
پس از مشورت با طیف وسیعی از ذینفعان از جمله وزارتخانه‌های دولتی و سایر نهادها و شرکای توسعه، پنج اولویت راهبردی مرتبط و ارتقا یافته از تحلیل و بررسی توسعه شناسایی شده است. تمرکز بر این پنج موضوع هدف همکاری نظام سازمان ملل متحد با دولت جمهوری اسلامی ایران خواهند بود. هر یک از اولویت‌های راهبردی، نتیجه اعلام شده از مجموعه نتایج میانی است که بر اساس آن کارگزاریهای سازمان ملل متحد با همکاری یکدیگر برنامه‌های کاری مشترک جهت اجرای این چارچوب همکاری تدوین خواهند نمود. نمای کلی راهبردی چارچوب همکاری به شرح ذیل می‌باشد.

نمای راهبردی مسیر تدین چارچوب همکاری

چشم‌انداز UNSDCF					
مردم ایران از رشد و توسعه متصفانه، فراگیر، تاب‌آور و پایدار بهره مند خواهند بود					
اولویت‌های راهبردی	تاب‌آوری اجتماعی-اقتصادی	مدیریت بهداشت عمومی	حفظ محیط زیست، مدیریت یکپارچه منابع طبیعی و پاسخ‌گویی به تغییرات اقلیمی	کاهش و مدیریت بلایای طبیعی	کنترل مواد مخدر
دستاوردهای قابل انتظار	تا سال ۲۰۲۷، مردم ایران از توسعه اجتماعی-اقتصادی تاب‌آور و رشد پایدار، ادغام شده در سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه، بهره مند می‌شوند.	تا سال ۲۰۲۷، مردم ایران از بهبود مراقبت‌های بهداشتی و خدمات اجتماعی از سبک زندگی سالم‌تری بهره مند می‌شوند.	تا سال ۲۰۲۷، حفاظت از محیط‌زیست و مدیریت یکپارچه منابع طبیعی ارتقا یافته و ظرفیت با توجه به چالش‌های تغییرات اقلیمی تقویت می‌شود.	تا سال ۲۰۲۷، تاب‌آوری ملی و محلی در برابر اثرات بلایای طبیعی با کاهش خطر بلایا، بهبود آمادگی، واکنش و بازتوانی افزایش می‌یابد.	تا سال ۲۰۲۷، تعداد بیشتری از مردم ایران در برابر مصرف مواد مخدر محافظت شده و ظرفیت مدیریت موثر مرزها و مقابله با قاچاق غیرقانونی افزایش می‌یابد.
حوزه کلیدی نتیجه محور که مبنای پیشنهاد همکاری را سازمان ملل را تشکیل می‌دهند	تقویت طرح‌ها و برنامه‌های توسعه‌ای تقویت شده بهبود ارتقای توسعه سرمایه‌ی انسانی و اجتماعی افزایش ظرفیت‌های نهادی جهت دسترسی به خدمات حمایت اجتماعی افزایش بهبود ظرفیت نهادی جهت برای رشد فراگیر، ایجاد اشتغال، توسعه‌ی صنعتی و بهره‌برداری از تنوع جمعیت‌شناختی سود جمعیتی توسعه‌ی یکپارچه و چارچوب‌های اجرایی با تمرکز بر جوامع محروم متمرکز بر اقشار کم‌برخوردار	نظام بهداشتی تاب‌آور و فراگیر که پاسخ‌گوی طیف گسترده‌ای از آسیب‌پذیری‌ها باشد است تمامی کلیه شرکای مرتبط در جهت پاسخ‌گویی به عوامل تعیین‌کننده سلامت و عوامل ریسک خطر و ارتقا، سطح ترویج سبک زندگی سالم و مشارکت کمک و همکاری خواهند کرد	حمایت از رویکردهای اقتصادی دوست‌دار محیط‌زیست در تمامی بخش‌ها با بهره‌برداری پایدار از منابع طبیعی مدیریت موثر زیستگاه‌ها و حمایت از تنوع زیست‌محیطی افزایش ظرفیت نهادی جهت اجرای اقدامات در فعالیت اقلیمی افزایش یافته و حمایت بین‌المللی برای تامین سرمایه‌گذاری در موضوعات اقلیمی مالی از ترویج بین‌المللی مسایل اقلیمی	کاهش خطر بلایای طبیعی در برنامه‌ریزی طرح‌های توسعه تلفیق شوند ارتقای ظرفیت مردم جهت تاب‌آوری، کاهش خطر، آمادگی مردم افزایش یابد	دسترسی به خدمات پیشگیری، درمان، کاهش آسیب و محافظتی شواهد محور خدمات حفاظتی مبتنی بر شواهد در برابر مواد مخدر بهبود می‌یابد. ظرفیت ملی جهت مدیریت موثر مرزها و
اصول کلیدی ^۴	پایداری	تاب‌آوری	توانمندسازی	رویکردهای مبتنی بر نیاز	هیچ‌کس باز نخواهد ماند

۴. بررسی جامع سیاست چهارساله فعالیت‌های عملیاتی توسعه نظام سازمان ملل متحد، قطعنامه ۲۳۳/۷۵ مجمع عمومی.

اولویت‌های راهبردی

تاب‌آوری اقتصادی - رشد، رفاه و توسعه فراگیر برای همه ذیل چارچوب همکاری توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد در حوزه موضوعی میانی (واسطه‌ای) به شرح زیر حمایت می‌شود:

- تقویت طرح‌ها و برنامه‌های توسعه؛
- ارتقاء توسعه سرمایه انسانی و اجتماعی از طریق تقویت دسترسی به برنامه‌های فراگیر و استفاده از رویکردهای چرخه حیات؛
- افزایش ظرفیت‌های نهادی و تقویت دسترسی به خدمات حمایت اجتماعی؛
- ارتقای ظرفیت‌های نهادی برای رشد فراگیر، ایجاد اشتغال، توسعه صنعتی و بهره‌برداری از سود جمعیتی؛
- گسترش چارچوب‌های اجرایی، توسعه پایدار و یکپارچه، با تمرکز بر اقشار کم برخوردار؛

مدیریت بهداشت عمومی - تقویت نظام‌های مدیریت بهداشت عمومی در راستای سلامت برای همه ذیل چارچوب همکاری توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد در حوزه موضوعی میانی (واسطه‌ای) به شرح زیر حمایت می‌شود:

- نظام بهداشتی تاب‌آور و فراگیر که پاسخ‌گوی طیف گسترده‌ای از آسیب‌پذیری‌ها است.
- کلیه شرکای مرتبط در جهت پاسخ‌گویی به عوامل خطر و تعیین‌کننده سلامت و ارتقاء سبک زندگی سالم کمک و همکاری خواهند کرد.

حفاظت از محیط زیست، مدیریت یکپارچه منابع طبیعی و پاسخ‌گویی به تغییرات اقلیمی - پیشرفت حفاظت از محیط زیست، مدیریت یکپارچه منابع طبیعی، اقتصاد کم‌کربن توجه به چالش‌های تغییرات اقلیمی ذیل چارچوب همکاری توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد در حوزه‌های دستاوردهای میانی (واسطه‌ای) به شرح زیر حمایت می‌شود:

- حمایت از رویکردهای اقتصادی دوست‌دار محیط زیست از جمله از طریق مدیریت یکپارچه و استفاده پایدار از منابع طبیعی در کلیه بخشها گسترش یابد
- مدیریت موثر زیستگاه‌ها و حمایت از تنوع زیست محیطی و حمایت از خدمات بهداشتی و پایداری زیست‌بوم‌ها
- ظرفیت‌سازمانی در زمینه اقدامات اقلیمی از طریق حمایت آگاهانه، راه حل‌های فناوری نوآورانه و حمایت بین‌المللی برای تامین مالی در مسائل اقلیمی افزایش خواهد یافت.

کاهش و مدیریت بلایای طبیعی - کاهش و مدیریت خطر بلایا ذیل چارچوب همکاری در حوزه‌های دستاوردهای میانی(واسطه ای) به شرح زیر حمایت می‌شود:

- کاهش خطر بلایای در برنامه‌ریزی و طرح‌های توسعه یکپارچه و تقویت ظرفیت سازمانی جهت آمادگی، پاسخ‌گویی، بازیابی بازتوانی در برابر بلایا؛
- افزایش ظرفیت‌ها در حوزه تاب‌آوری بلایا، کاهش خطر و آمادگی

کنترل مواد مخدر - بهبود کنترل مواد مخدر ذیل چارچوب همکاری در حوزه دستاوردهای میانی(واسطه ای) به شرح زیر حمایت می‌شود:

- بهبود دسترسی به پیشگیری، درمان، کاهش آسیب و خدمات حمایتی مربوط به مواد مخدر مبتنی بر شواهد؛
- بهبود ظرفیت ملی مدیریت کارآمد مرزها و کنترل قاچاق غیرقانونی از جمله جرایم مربوط به مواد مخدر.

دستیابی به پیشرفت‌های حاصله از چارچوب همکاری توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد، نظام توسعه‌ای سازمان ملل در ایران در حوزه‌های ذیل از دولت حمایت خواهد نمود:

- توسعه ظرفیت نهادها و موسسات؛
- تقویت رویکردهای آگاه نسبت به خطرات؛
- آرایه حمایت فنی در تدوین برنامه‌ها و رویکردهای مدیریتی مبتنی بر نتایج؛
- ایجاد شواهد از طریق بهبود روند گردآوری داده‌ها، تحلیل و گزارش‌دهی؛
- آرایه حمایت فنی جهت اتخاذ رویکردهای مدیریتی مبتنی بر نتایج؛
- ارتقاء و تقویت رویکردها و سازوکارهای چندبخشی؛
- شناسایی و به‌اشتراک‌گذاری عملکرد موفق جهانی و تجربیات کشورها از طریق برنامه‌های همکاری جنوب-جنوب و سه‌جانبه جهت تعمیم و گسترش مقیاس؛
- کاهش تأثیرات مخرب موانع خارجی بر فعالیت‌های توسعه‌ای کشور؛
- تسهیل تبادل دانش و حمایت فناوری؛
- اجرای آزمایشی، تعمیم و گسترش طرح‌های آزمایشی موفق؛
- دسترسی به اعتبارات توسعه‌ای بین‌المللی و روشهای جدید تامین مالی؛
- شناسایی و ارتقاء طرح‌هایی که موفقیت‌های سریع به‌همراه دارند؛
- تعیین مبنا برای پیشرفت‌های حاصله توسعه‌ای؛ و
- انجام ارزیابی تأثیرات.

حمایت‌های توسعه‌ای و بشر دوستانه

تمرکز چارچوب همکاری توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد همواره بر فعالیت‌های عملیاتی توسعه‌ای برای مردم جمهوری اسلامی ایران است؛ در عین حال، در برخی موارد نیز امکان پرداختن به موضوعات مرتبط به امور بشردوستانه در هماهنگی کامل با دولت را فراهم نموده و در صورت تناسب، هم‌افزایی بین طرح‌های حمایتی توسعه‌ای و بشردوستانه سازمان ملل ایجاد می‌نماید. موضوع کاهش مخاطرات بلایا، بیانگر پیوند بین فعالیت‌های بشردوستانه-توسعه‌ای در ایران از طریق پیوند حمایت توسعه‌ای برای کاهش مخاطرات و افزایش آمادگی برای مقابله با بلایا با پاسخ‌های بشردوستانه در بلایا است. چارچوب همکاری توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد همچنین امکان حمایت از جوامع میزبان را با هدف تقسیم بار مسئولیت فراهم می‌آورد.

ابعاد فرامرزی/منطقه‌ای

بر اساس چارچوب همکاری توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد، سازمان ملل متحد از دولت برای پیشبرد فرصت‌هایی در زمینه ابتکار عمل‌های توسعه فرامرزی که به پیشرفت اولویت‌های راهبردی پنج‌گانه چارچوب همکاری کمک می‌کند، حمایت می‌کند. مدیریت محیط زیست و منابع طبیعی یکی از حوزه‌هایی است که سازمان ملل می‌تواند از همکاری‌های فرامرزی برای مبارزه با چالش‌های توسعه‌ای که تأثیر گسترده‌ای بر منطقه دارد مانند طوفان‌های شن و گرد و غبار و بیماری‌های فرامرزی انسانی و حیوانی و مدیریت آفات فرامرزی حمایت کند.

مزیت نسبی سازمان ملل متحد

نظام توسعه سازمان ملل متحد مجموعه‌ای از دانش مورد نیاز مقتضی را در اختیار کشورها قرار می‌دهد تا بتوانند به جوانب چند بعدی توسعه پاسخ دهند. این نظام با پشتیبانی یک شبکه تخصصی جهانی و منطقه‌ای، می‌تواند با ایجاد ارتباط بین دولت‌ها و تخصص‌های داخلی و خارجی مورد نیاز در تمام زمینه‌های مرتبط از دولت حمایت کند. سازمان ملل متحد تنها سازمان جهانی است که دستور کار آن طیف گسترده‌ای از حوزه‌های فعالیت را در بر می‌گیرد. مجموعه برنامه‌های جاری نظام توسعه سازمان ملل متحد در ایران، طیف وسیعی از خدمات را جهت حمایت از دستیابی به اهداف توسعه پوشش می‌دهد. با توجه به این مجموعه‌ی کاری گسترده و متنوع، سازمان ملل متحد در ایران از انعطاف لازم برخوردار است تا برنامه‌های خود را جهت رفع اولویت‌های مورد نیاز نوظهور در کشور منطبق نموده و گسترش دهد. طیف وسیع و منعطف روش‌های حمایتی نظام سازمان ملل متحد، این نهاد را قادر می‌سازد تا کمک‌های خود را با نیازهای داخلی کشور تطبیق داده و اولویت‌ها را به مرور زمان بسته به شرایط، تغییر دهد.

چشم انداز این چارچوب همکاری مبتنی بر ساختار اصلاح شده نظام توسعه ملل متحد مطابق با قطعنامه ۷۲/۷۲۹ مجمع عمومی سازمان ملل است. این امر به معنای تغییر رویکرد پروژه محور در سطح یک کارگزاری و رویکرد بخشی به رویکردی مبتنی بر راه‌حل‌های مشارکتی و یکپارچه است. این سند ضمن به رسمیت شناختن رکن توسعه بعنوان محور اصلی این چارچوب، هم‌افزایی بین ارکان بشردوستانه و توسعه‌ای فعالیت‌های سازمان ملل متحد را تقویت می‌کند.

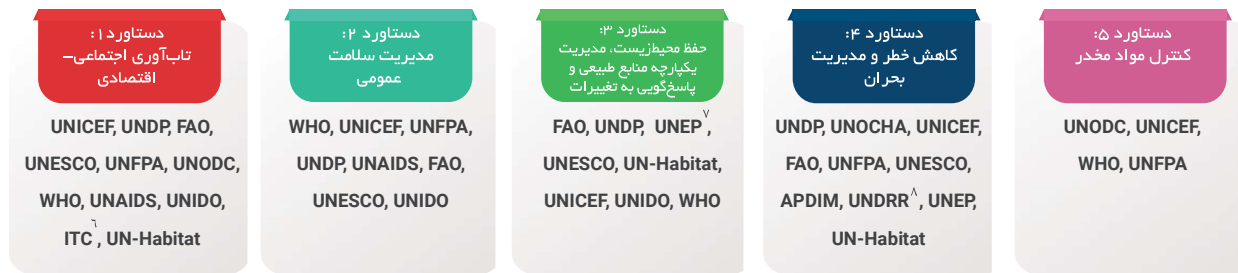
نظام توسعه سازمان ملل متحد با اتکاء به ساختار ارتقاء یافته دفتر هماهنگ‌کننده مقیم سازمان ملل متحد، مساعده‌های یکپارچه و هماهنگ خود را به دولت ارائه می‌دهد و بین ارزیابی‌ها و پاسخ‌های بین بخشی متناسب با نیازها و همچنین تدوam اقدامات فوری مورد نیاز و راهکارهای بلندمدت پیوند ایجاد می‌کند. حمایت مجموعه کشوری سازمان ملل متحد نه تنها شامل ظرفیت‌های موجود در کشور، بلکه تأمین تخصص‌های مقتضی از سایر دفاتر منطقه‌ای یا جهانی سازمان ملل، از جمله از طریق سازوکارهای مشارکتی منطقه‌ای می‌باشد. سازمان ملل متحد فراتر از تخصص و منابع خود، می‌تواند از دسترسی قابل توجه این نهاد در جهت جذب و بسیج شبکه گسترده‌ی مشارکت‌ها در هماهنگی با دولت میزبان بهره‌مند گردد. نظام توسعه سازمان ملل متحد با تعهد به رعایت مروت و کرامت همگانی در تضمین اجرای برنامه‌ها و تلفیق هنجارها و استانداردهای توافقی بین‌المللی فعالیت می‌نماید. نظام سازمان ملل متحد، علی‌رغم عوامل موثر خارجی متعهد به تقویت توسعه و فرصت‌های همکاری توسعه‌ی در هر کشور است.

ساختار سازمان ملل متحد در ایران

نظام توسعه‌ای سازمان ملل متحد در جمهوری اسلامی ایران شامل ۱۸ نهاد مستقر در داخل کشور است.^۵ کلیه دفاتر سازمان ملل در ایران در راستای حمایت از پنج اولویت، نتایج و رویکردهای راهبردی این چارچوب همکاری فعالیت خواهند کرد. تخصص، ظرفیت‌ها و منابع جمعی موجود در نظام توسعه سازمان ملل متحد بر اساس مزیت‌های نسبی و/یا ترکیبی برای پاسخ یکپارچه به نیازها و اولویت‌های کشور به کار گرفته خواهند شد تا تخصیص بهینه منابع در جهت تحقق اهداف توسعه ملی تضمین گردد. نظام توسعه سازمان ملل متحد از مزیت نسبی خود جهت گسترش گفتگو، هماهنگی، انتقال دانش و حمایت فنی بین کارگزاری سازمان ملل، سازمان‌های دولتی و سازمان‌های بین‌المللی استفاده خواهد کرد.

برنامه‌ریزی کاری مشترک، اجرا و ارزیابی سالانه به روشی مشترک انجام خواهد شد که هدف از آن هم‌افزایی حداکثری در نتایج حاصله است. نهادهای مختلف سازمان ملل که در تحقق نتایج مشروح تحت هر یک از پنج حوزه نتایج حاصله مشارکت خواهند داشت در ذیل آمده است:

۵. بنا به درخواست دولت، کارگزاریهای غیر مقیم سازمان ملل متحد (NRAS)، از جمله: (أ) دفتر سازمان ملل متحد برای کاهش خطر بلایا (UNDRR)؛ (آ) برنامه محیط زیست سازمان ملل متحد (UNEP). (iii) مرکز تجارت بین‌المللی (ITC)؛ (iv) داوطلبان سازمان ملل متحد (UNV)؛ (v) دفتر خدمات پشتیبانی پروژه سازمان ملل متحد (UNOPS). و (vi) دفتر همکاری جنوب-جنوب سازمان ملل متحد (UNOSSC) از پنج اولویت چارچوب همکاری بر اساس مزیت‌های نسبی و/یا ترکیبی هر نهاد حمایت خواهد کرد.

نظام توسعه سازمان ملل متحد اعتبارات در دسترس بین‌المللی و تجربیات فنی در داخل کشور، در منطقه و در سطح ستادی در زمینه‌های مربوط برای اجرای فعالیت‌های توسعه‌ای مشترک را بسیج خواهد کرد. نهادهای سازمان ملل با برنامه‌های فعال در ایران دارای نمایندگی در داخل کشور هستند و بقیه (شش کارگزاری غیر مقیم) از طریق دفاتر منطقه‌ای یا از طریق مأموریت‌های حمایت فنی کوتاه مدت نمایندگی خواهند داشت.

۲.۳ نتایج حاصله از چارچوب همکاری

دستاوردها ۱:

تا سال ۲۰۲۷، مردم ایران از توسعه اجتماعی-اقتصادی تاب‌آور و رشد پایدار، ادغام شده در سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه، بهره‌مند می‌شوند.

شرایط کشوری

به منظور کاهش اثرات نامطلوب تحریم‌های یک‌جانبه، دولت اختصاص سیاست‌های مالی برای تقویت اقدامات حمایتی اجتماعی به ویژه نقل و انتقالات نقدی را افزایش داده است. با توجه به عوامل خارجی فوق، تأمین مالی داخلی یک گزینه مهم جهت بسیج منابع مالی برای فعالیت‌های توسعه ملی محسوب می‌شود. اتخاذ رویکردی یکپارچه که ابعاد برنامه‌ریزی عمومی / مالی، اجتماعی-اقتصادی و زیست محیطی را با تقویت، مدیریت و تخصیص منابع طبیعی، و مسیر اصلی پاسخگوی اجتماعی و رویکردهای اقتصادی دوستدار محیط زیست پیوند دهد حائز اهمیت است از جمله از طریق تأمین منابع مالی.

۶. ITC کارگزاری غیرمقیم است (توضیح مترجم)
 ۷. UNEP کارگزاری غیرمقیم است (توضیح مترجم)
 ۸. UNDRR کارگزاری غیرمقیم است (توضیح مترجم)

تقریباً در ۱۵ سال گذشته و چهار دهه آینده، در حالی که نسبت جمعیت در سن کار بالا و نسبت‌های وابستگی سنی پایین باشد، ایران می‌تواند از «سود جمعیتی» بهره‌مند شده و این فرصتی استثنایی برای توسعه اقتصادی فراهم می‌کند. از مجموع جمعیت ۸۵ میلیونی ایران، نزدیک به یک چهارم جمعیت را افراد سنین زیر ۱۵ سال تشکیل می‌دهند، در حالی که یک پنجم جمعیت در سنین ۱۵ تا ۲۹ سال بوده و برآمدگی جمعیت جوانان که یک فرصت احتمالی جمعیتی مطلوب برای توسعه را نمایش می‌دهد. با این حال، پیش‌بینی‌های جمعیتی نیز بیانگر این شواهد است که ایران نیز به زودی با پیری سریع جمعیت مواجه خواهد شد. از این رو سرمایه‌گذاری مناسب بر سرمایه انسانی در جوانان و آموزش و توسعه مهارت‌های جمعیت در سن کار برای افزایش بهره‌وری و کاهش فقر ضروری است.

مسیر توسعه تاب‌آور اجتماعی-اقتصادی که در نتایج حاصله ۱ گنجانده شده، چشم‌انداز رشد و توسعه فراگیر را اتخاذ نموده و بر پایه بسته کمک‌های فنی (TAP) سازمان ملل متحد استوار است که همسو با تاب‌آوری اجتماعی-اقتصادی بوده و هم راه‌حل‌ها و هم تجربیات موفق را جهت تحقق اهداف این نتایج حاصله معرفی می‌کند.^۹

مسیر توسعه و راهبردهای مداخلاتی سازمان ملل متحد

حمایت نظام سازمان ملل متحد از دستاورد ۱ از طریق مجموعه‌ای از پنج دستاورد میانی (واسطه ای) ارائه خواهد شد که محور راهبردی طرح پیشنهادی سازمان ملل را مشخص می‌کند. حول این نتایج حاصله نهادهای مشارکت‌کننده سازمان ملل متحد به طور مشترک برنامه‌های کاری خروجی محوری را برای پیشبرد اجرای چارچوب همکاری توسعه ارائه خواهند داد. دستاوردهای میانی (واسطه ای) عبارتند از:

نتایج حاصله میانی (واسطه ای) ۱.۱:

تقویت برنامه‌ریزی و طراحی توسعه

چارچوب همکاری توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد از تقویت طرح‌ها و برنامه‌های توسعه حمایت خواهد کرد. کارگزاران سازمان ملل متحد بر اساس مزیت نسبی خود و با تأکید بر ابتکارات مشترک از تلاش‌های ملی با ارائه خدمات در زمینه‌های زیر حمایت خواهند کرد:

۹. سند بسته کمک‌های فنی سازمان ملل متحد (TAP) به منظور حمایت از ابتکارات ملی برای ادامه رشد و توسعه، دیدگاهی مشابه با برونداد ۱ در تاب‌آوری اجتماعی-اقتصادی دارد.

- حمایت فنی برای توسعه و تدوین طرح‌ها و برنامه‌های یکپارچه جهت دستیابی به نتایج پایدار اقتصادی، اجتماعی و سرمایه انسانی؛
- بهبود روش‌های برنامه‌ریزی توسعه بین بخشی و میان بخشی، سازوکارهای هماهنگی؛
- ادغام رویکردهای چرخه عمر، اقتصاد چرخشی و رویکردهای سازگار با محیط زیست در فرآیندهای برنامه‌ریزی و طراحی؛
- فضای مالی پایدار برای توسعه شرکت‌های خرد، کوچک و متوسط (MSME) و برای اقشار فقیرتری که به دنبال فرصت‌های شغلی و کسب و کار هستند؛- برنامه‌ریزی یکپارچه برای حل اسکان مناسب و سکونتگاه‌های غیررسمی شهری؛
- توسعه گردشگری پایدار، از جمله حفظ میراث فرهنگی؛
- حمایت و گفتگوی سیاسی، مانند توسعه سیاست‌های صنعتی مقرون به صرفه پایدار که توسعه صنعتی، ایجاد شغل و اثرات زیست‌محیطی را یکپارچه می‌کنند؛
- ظرفیت‌سازی از طریق اتخاذ تجربیات موفق جهانی و جذب منابع مالی بین‌المللی؛
- انتقال دانش و تبادل تجربه از طریق طرح‌های همکاری جنوب-جنوب و سه جانبه (SSTC).

نتایج حاصله میانی (واسطه ای) ۱.۲:

توسعه سرمایه انسانی و اجتماعی از طریق بهبود دسترسی به برنامه‌های فراگیر و اتخاذ رویکردهای چرخه زندگی ارتقا می‌یابد

با در نظر گرفتن توسعه سرمایه انسانی و اجتماعی از طریق ارتقای سطح دسترسی به آموزش فراگیر و توسعه مهارت‌ها، هدف چارچوب همکاری توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد تقویت نظام‌های آموزشی و توسعه مهارت‌ها، توسعه جامعه/منطقه محور و توسعه ظرفیت MSME با تمرکز بر رشد فراگیر، نوآوری، دیجیتالی شدن و کارآفرینی‌هایی همچون تعاونی‌ها خواهد بود. کارگزاری‌های مقیم سازمان ملل متحد، بر اساس مزیت‌های نسبی خود در زمینه‌های توسعه‌ای و بشردوستانه و با تأکید بر ابتکارات مشترک، با ارائه خدمات در زمینه‌های ذیل از تلاش‌های ملی حمایت خواهند کرد:

- مساعدت فنی برای طرح‌ها و برنامه‌های یکپارچه‌ای که از یادگیری، آموزش و توسعه مهارت‌های فراگیر و عادلانه حمایت می‌کند؛
- بهبود رشد مهارت‌های چرخه زندگی برای کودکان و نوجوانان، مردان و زنان، تضمین گذار آرام از یادگیری به درآمد؛
- بهبود راه‌حل‌های دیجیتال/نوآورانه؛
- تقویت هماهنگی برای رفع شکاف‌ها در چارچوب‌ها و مکانیسم‌های بین بخشی.
- ترویج و گفتگوی سیاستی؛ ظرفیت‌سازی با اتخاذ تجربیات موفق جهانی و جذب منابع مالی بین‌المللی؛
- انتقال دانش و تبادل تجربه از طریق طرح‌های همکاری جنوب-جنوب و سه جانبه (SSTC).

نتایج حاصله میانی(واسطه ای) ۱.۳:

افزایش ظرفیت‌های نهادی و بهبود دسترسی به خدمات حمایت اجتماعی

به منظور اطمینان از تناسب و سازگاری نظام حمایت اجتماعی در پاسخگویی به شوک‌های موجود و بالقوه، چارچوب همکاری توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد بر تقویت نظام حمایت اجتماعی، حرکت به سمت نظام‌های پاسخگو و یکپارچه تمرکز خواهد کرد تا تضمین گردد که هیچ‌کس از روند توسعه عقب نمانده است. دفاتر مقیم سازمان ملل متحد، بر اساس مزیت‌های نسبی خود در زمینه‌های توسعه‌ای و بشردوستانه و با تأکید بر ابتکارات مشترک، با ارائه خدمات در زمینه‌های ذیل از تلاش‌های ملی حمایت خواهند کرد:

- حمایت فنی از طرح‌ها و برنامه‌های یکپارچه برای ریشه‌کنی فقر و دستاوردهای یکپارچه حمایت اجتماعی؛
- حمایت و ترویج گفتمان سیاستگذاری؛
- ظرفیت‌سازی با اتخاذ تجربیات موفق جهانی و جذب منابع مالی بین‌المللی؛
- انتقال دانش و تبادل تجربه از طریق طرح‌های همکاری جنوب-جنوب و سه جانبه (SSTC).

نتایج حاصله میانی(واسطه ای) ۱.۴:

بهبود ظرفیت‌های سازمانی برای رشد فراگیر، ایجاد اشتغال، توسعه صنعتی و بهره‌برداری از سود جمعیتی

با توجه به رویکرد توسعه اقتصادی و صنعتی کنونی و گذار سنی ساختاری در ایران، بدلیل افزایش تعداد سالمندان و نیز اهمیت بازسازی مسیرهای توسعه صنعتی و اقتصادی و ادغام سرمایه جمعیتی در سیاست‌ها و برنامه‌ها، نظام سازمان ملل متحد در ایران با ارایه پشتیبانی در زمینه‌های ذیل از تلاش‌های ملی برای تقویت رشد اقتصادی، توسعه صنعتی فراگیر و پایدار و اشتغال پایدار و بهره‌برداری از سود جمعیتی حمایت خواهد کرد:

- حمایت فنی از طرح‌ها و برنامه‌های یکپارچه در راستای دستاوردهای اشتغال کامل و توسعه صنعتی (مانند دسترسی به بازار، نوآوری و تنوع) و تحقق سود جمعیتی؛
- حمایت و ترویج گفتمان سیاستگذاری؛
- ظرفیت‌سازی با اتخاذ تجربیات موفق جهانی از جمله تلفیق زنجیره‌ی ارزش و بازارهای منطقه‌ای/بین‌المللی و جذب منابع مالی بین‌المللی؛
- انتقال دانش و تبادل تجربه از طریق طرح‌های همکاری جنوب-جنوب و سه جانبه (SSTC).

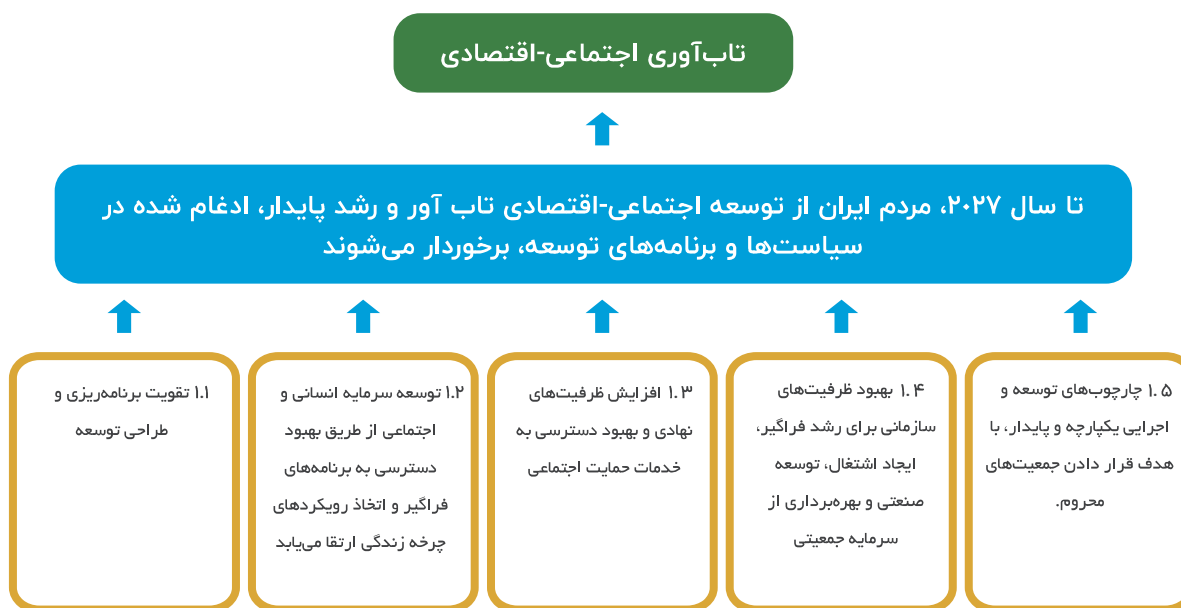
چارچوب‌های توسعه و اجرایی یکپارچه و پایدار، با هدف قرار دادن جمعیت‌های محروم

نظام سازمان ملل متحد در ایران با تکیه بر تجربیات موجود و مزیت‌های نسبی خود در جهت ارایه حمایت منسجم و یکپارچه در حوزه‌های نیازمند شناسایی شده با همکاری دولت و هدف قرار دادن جوامع محروم فعالیت خواهد کرد. با هماهنگی کامل با وزارت امور خارجه و وزارت‌خانه‌های مرتبط، سازمان ملل متحد برای تقویت طرح‌های توسعه و چارچوب‌های اجرایی، گردهم آوری و بهره‌گیری از تخصص کارگزاری‌های مربوطه سازمان ملل متحد در زمینه‌های ذیل حمایت خواهد کرد:

- حمایت فنی از طرح‌ها و برنامه‌های یکپارچه در راستای توسعه پایدار در سطح محلی؛
- دسترسی بیشتر و ارائه خدمات و حمایت اجتماعی فراگیر، از جمله در حوزه زیرساخت‌های بهداشتی و خدمات مراقبت بهداشتی، و خدمات آموزشی/مهارتی؛
- حمایت از ایجاد اشتغال و معیشت‌هایی که فرصت درآمدزایی را ارتقا می‌دهند؛
- فضای مالی و تأمین فراگیر منابع مالی (شامل نقل و انتقالات نقدی مشروط، مشارکت عمومی خصوصی، ترویج سرمایه‌گذاری در فناوری و غیره)؛
- راهبردهای زیست‌بومی، اجتماعی و اقتصادی یکپارچه؛
- کاهش خطر بلایای طبیعی، مدیریت و آمادگی؛
- حفاظت از محیط زیست و مدیریت پایدار منابع، از جمله مدیریت پسماند؛
- مراکز نوآوری، راه‌حل‌های اقتصاد دیجیتال و کاهش شکاف دیجیتالی در سطح محلی؛
- ظرفیت‌سازی با اتخاذ تجربیات موفق جهانی و جذب منابع مالی بین‌المللی؛
- انتقال دانش و تبادل تجربه از طریق طرح‌های همکاری جنوب-جنوب و سه جانبه.

مناطق محروم شناسایی شده از سوی دولت از جمله مناطقی که شاخص‌های توسعه اجتماعی-اقتصادی و انسانی پایین‌تری دارند، در اولویت قرار خواهند گرفت. این حمایت یکپارچه سازمان ملل متحد باعث ارتقای هم‌افزایی بین ارکان بشردوستانه و توسعه فعالیت‌های سازمان ملل خواهد شد.

این حمایت یکپارچه سازمان ملل از طریق یک رویکرد مقطعی و مرتبط با بسیاری از جنبه‌های چارچوب همکاری توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد، به ویژه برای طرح‌ها و برنامه‌های توسعه، مدیریت بهداشت عمومی، و حوزه‌های اولویت اجتماعی-اقتصادی اجرا می‌شود.

رویکرد سازمان ملل متحد نسبت به تاب‌آوری اجتماعی-اقتصادی

به منظور تقویت پایداری، نظام سازمان ملل متحد از تقویت ظرفیت ملی و ترتیبات سازمانی برای افزایش تأثیر تحت دستاوردهای اعلام شده، حمایت خواهد کرد. با اتکاء بر اصل مالکیت و راهبری ملی، کلیه برنامه‌ها و پروژه‌ها تحت پارادایم بهبود اجتماعی-اقتصادی توسط دولت هدایت می‌شوند و شامل راهکارهای خروج، شاخص‌ها و رویه‌های عملیاتی ویژه برای پایش^{۱۰} و ارزیابی خواهند بود.

۱۰. در سند چارچوب همکاری توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد، عبارت "پایش" به ارزیابی مشترک پیشرفت حاصل از مشارکت سازمان ملل در دستیابی به نتایج تحت چارچوب همکاری اشاره دارد و محدود به آن می‌باشد.

سامانه سازمان ملل متحد در ایران با رایزنی و هماهنگی کامل با وزارت امور خارجه به عنوان نهاد هماهنگ‌کننده دولت، با وزارت‌خانه‌های ذیربط و شرکای بین‌المللی همکاری خواهد کرد. شرکای ملی که امکان بالقوه کمک در دستیابی به این دستاورد را دارند عبارتند از سازمان برنامه و بودجه؛ وزارت دارایی و امور اقتصادی؛ وزارت کشور؛ وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و دستگاه‌های ذیربط وابسته به آن؛ وزارت جهاد کشاورزی؛ وزارت صنعت، معدن و تجارت از جمله سازمان توسعه تجارت ایران (ITPO)؛ وزارت راه و شهرسازی؛ وزارت آموزش و پرورش؛ وزارت تحقیقات، علوم و فناوری؛ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛ وزارت فرهنگ، میراث، صنایع دستی و گردشگری؛ و وزارت ورزش و جوانان.

دستاوردها:

تا سال ۲۰۲۷، مردم از مراقبت‌های بهداشتی و خدمات اجتماعی بهبود یافته بهره‌مند و از سبک زندگی سالم‌تری برخوردار می‌شوند.

شرایط کشوری

ایران دارای یک نظام بهداشتی شناخته شده در سطح جهانی، با شاخص‌های سلامت ملی قوی است که توسط یک نظام مراقبت‌های بهداشتی اولیه پیشگام و تثبیت شده تعریف شده که بر عدالت و فراگیر بودن همراه با مشارکت اجتماعی و بین بخشی تأکید دارد.^{۱۱} نقطه قوت کلیدی در این نظام بهداشتی توزیع امکانات اولیه مراقبت‌های بهداشتی در سراسر کشور در مناطق شهری و روستایی است که در آن خدمات فعال توسط کارکنان بهداشتی جامعه ارائه می‌شوند.

ایران از نظر تخت‌های بیمارستانی، تجهیزات پزشکی، کادر پزشکی و تضمین کیفیت سلامت، از ظرفیت کلی خوبی برخوردار است، اگرچه که توزیع آنها در سطح کشور برابر نیست. موانع مستمر ناشی از عوامل خارجی و همچنین همه‌گیری کووید ۱۹ فشار چشمگیری بر نظام بهداشتی توسعه یافته کشور وارد کرد که برای دستیابی به پوشش سلامت همگانی تلاش می‌کرد. همانند بسیاری از کشورها، این بیماری همه‌گیر نظام بهداشتی ایران را نیز از نظر کارکنان، امکانات، داروها و دسترسی تحت فشار قرار داد.

ایران برنامه ملی پیشگیری و کنترل بیماری‌های غیرواگیر را برای سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۵ تصویب کرده است که هدف آن کاهش ۲۵ درصدی مرگ و میر زودرس ناشی از بیماری‌های مهم غیرواگیر است.^{۱۲} بیماری‌های واگیر همواره یکی از مهم‌ترین معضلات بهداشت عمومی است. برخی از بیماری‌های عفونی مانند HIV/AIDS، سل، هپاتیت ویروسی و ذات‌الریه همچنان باعث مرگ و میر بوده و برخی دیگر مانند بیماری‌های اسهالی، لیشرمانیوز و زئونوزها و سایر بیماری‌های مشترک بین انسان و دام و بیماری‌هایی که از ناقلان گوناگون منتقل می‌شوند همچنان جوامع فقیر را متأثر می‌سازند. بر اساس آخرین داده‌های پایش جهانی ایدز، جمعیت HIV در ایران در سال ۲۰۲۰ حدود ۵۴۰۰۰ نفر تخمین زده شده است، در حالی که ۸۸ درصد از تعداد تخمین زده شده مبتلایان جدید HIV در گروه سنی ۱۵ تا ۴۹ سال به این ویروس آلوده شده‌اند. برآورد می‌گردد که کمتر از ۱۰۰۰ نوجوان (۱۰ تا ۱۹ سال) و ۱۶۰۰ نفر در گروه سنی ۱۵ تا ۲۴ سال در ایران مبتلا به HIV باشند.

۱۱. کمیته ملی پیشگیری و کنترل بیماری‌های غیرواگیر ایران (۱۳۹۴). برنامه اقدام ملی برای پیشگیری و کنترل بیماری‌های غیرواگیر و عوامل خطر مرتبط در جمهوری اسلامی ایران، ۲۵، ۲۰۱۵-۲۰۲۵. ژوئیه ۲۰۱۵.

۱۲. کمیته ملی پیشگیری و کنترل بیماری‌های غیرواگیر ایران (۱۳۹۴). برنامه اقدام ملی برای پیشگیری و کنترل بیماری‌های غیرواگیر و عوامل خطر مرتبط در جمهوری اسلامی ایران، ۲۵، ۲۰۱۵-۲۰۲۵. ژوئیه ۲۰۱۵.

از نظر بهداشت باروری، در سال ۲۰۱۵، ۹۹٫۳ درصد از زایمان‌ها توسط ماما‌های ماهر انجام شده است.^{۱۳} ایران یکی از تنها ۹ کشوری بود که از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۵ به هدف توسعه جهانی یعنی کاهش نسبت مرگ و میر مادران به نصف دست یافت.^{۱۴}

مسیر توسعه و راهکارهای مساعدتی سازمان ملل متحد

پشتیبانی نظام ملل متحد برای دستیابی به دستاوردهای در سطح بالا با تمرکز بر توانمندسازی افراد در موقعیت‌های آسیب‌پذیر از طریق مجموعه‌ای از دو دستاورد میانی به‌عنوان محور راهبردی طرح پیشنهادی سازمان ملل ارائه می‌شود. حول این نتایج، نهادهای شرکت‌کننده سازمان ملل متحد برنامه‌های کاری مشترک نتیجه محور برای پیشبرد اجرای چارچوب همکاری تدوین خواهند نمود. این دستاوردهای میانی عبارتند از:

نتایج حاصله میانی (واسطه ای) ۲۰۱:

افزایش ظرفیت‌های نهادی و بهبود دسترسی به خدمات حمایت اجتماعی

مسیر راهبردی برای این دستاورد میانی از رویکرد چرخه عمر و سه درجه برابری، آسیب‌پذیری و فراگیری برای ترسیم مسیرهایی استفاده می‌کند که در آن نظام سلامت بیشترین بهره را از حمایت سازمان ملل برده و نظام ملل متحد معتقد است که دارای بیشترین میزان مزیت نسبی برخوردار است. این امر به نظام سلامت کمک می‌کند تا بر جوامع، شرایط و مناطقی که در آن نابرابری وجود دارد، نظارت بهتر داشته باشد (و متعاقباً چنین شرایطی را شناسایی کند) و راه‌حل‌های هدفمند، پایدار و متناسب برای رسیدگی به آنها تدوین نماید. علاوه بر این، نظام سلامت بر تاب‌آوری برای پاسخگویی بهتر به شرایط فوریتی بهداشتی و آمادگی برای فوریت‌ها با پشتیبانی، حمایت و تسهیل ارزیابی خطر و آمادگی تأکید می‌کند.

بنا به درخواست دولت، به عنوان یک اصل راهنما، سازمان ملل متحد از نظام بهداشتی برای تقویت نظام‌های ارائه خدمات و اطلاعات سلامت، توسعه ظرفیت نیروی کار بهداشت، افزایش دسترسی، صرفه اقتصادی و استفاده از داروها و خدمات ضروری حمایت خواهد کرد. این امر همچنین شامل جنبه‌های مرتبط با تغذیه از نظام سلامت می‌شود و آن را برای ارائه پوشش جهانی خدمات تغذیه ضروری تجهیز می‌کند. در زمینه فوریت‌های بهداشتی و تغذیه، سازمان ملل متحد به شرکای ملی برای توسعه، تقویت و حفظ ظرفیت‌های ملی و داشتن یک سیستم بهداشتی تاب‌آور برای شناسایی، ارزیابی، گزارش‌دهی و پاسخگویی مؤثر به خطرات و شرایط فوریتی سلامت عمومی خدماتی ارائه خواهد کرد.

۱۳. <http://aidsreportingtool.unaids.org>

۱۴. <https://www.amar.org.ir> پایگاه اطلاعات MDG (amar.org.ir)

علاوه بر این، برای برآوردن الزامات مقررات بین‌المللی بهداشت (IHR ۲۰۰۵) به عنوان ابزاری برای محافظت و بهبود سلامت پشتیبانی فنی ارائه خواهد شد. با توجه به تأثیر منفی عوامل خارجی، سازمان ملل متحد همچنین مشاوره و پشتیبانی فنی ارائه خواهد کرد و تهیه و واردات داروها و لوازم پزشکی/دارویی را تسهیل خواهد کرد. سازمان ملل متحد با رویکردی یکپارچه از هم‌تایان ملی خود در گسترش و بهبود خدمات مراقبت‌های بهداشتی، اطلاعات و نظام‌های نظارتی برای بیماری‌های واگیر (مانند HIV/AIDS) و بیماری‌های نوظهور و بازپدید حمایت خواهد کرد. هدف حمایت نظام ملل متحد گسترش همکاری چند بخشی برای کنترل بیماری‌های واگیر، از جمله پیشگیری از مقاومت میکروبی با رویکرد "یک سلامت"، انجام ارزیابی و کاهش مخاطرات، و همچنین به روز رسانی برنامه‌ها، ظرفیت‌سازی، نوآوری و به اشتراک‌گذاری دانش است. سازمان ملل متحد از هم‌تایان ملی خود در گسترش و بهبود خدمات یکپارچه بیماری‌های غیرواگیر ضروری (NCD) و خدمات مراقبت از سلامت روان در نظام بهداشتی با تمرکز بر مراقبت‌های بهداشتی اولیه حمایت خواهد کرد. این امر در جهت حمایت از حوزه‌های مهم تشخیص زودهنگام بیماری‌های غیرواگیر، درمان و توانبخشی است. به نرخ فزاینده سرطان‌ها، از جمله سرطان‌های قابل پیشگیری زنان، پرداخته خواهد شد. علاوه بر این، سازمان ملل متحد همچنین از به روز رسانی برنامه‌های نتیجه محور، دستورالعمل‌های فنی و سیاست‌های بهداشتی و ظرفیت‌سازی منابع انسانی و نهادها حمایت خواهد کرد. در راستای اصول همکاری حاکم بر این سند و در انطباق کامل با اهداف، اولویت‌ها و نیازهای ملی در حوزه HIV/AIDS، مجموعه کشوری سازمان ملل متحد از برنامه ملی ایدز برای دستیابی به اهداف آن حمایت خواهد کرد.

نتایج حاصله میانی (واسطه ای) ۲۰۲:

تمامی شرکای ذیربط در پاسخ‌گویی به عوامل تعیین کننده بهداشتی و خطر و ارتقاء سبک زندگی سالم مشارکت خواهند داشت.

سازمان ملل متحد بر اساس رویکرد چرخه زندگی نسبت به سلامت، از شرکای ملی در اجرای سیاست‌هایی مانند «سلامت در همه سیاست‌ها»، رویکرد کل دولت، و مشارکت و توانمندسازی جامعه حمایت خواهد کرد. اتخاذ رویکرد چرخه زندگی در سراسر دولت با هدف بهبود سلامت و رفاه در همه‌ی گروه‌های سنی و پاسخگویی به خطرات سلامت (از جمله پاسخگویی به نیازهای جوانان)، ترویج محیط‌های سالم و سبک زندگی سالم، تلفیق عوامل اجتماعی تعیین کننده سلامت در طرح‌ها و برنامه‌های کاری مرتبط و ارتقای سلامت و تغذیه در محیط‌های مختلف (مانند محیط‌های شهری، مدرسه، محل کار و غیره) و کمک به توسعه پایدار و رشد و ثروت فراگیر. بخشی از رویکرد چرخه زندگی، پرداختن به سوءتغذیه در همه اشکال آن (شامل کم‌غذایی و زیاده‌روی در مصرف مواد غذایی و کمبود ریزمغذی‌ها) خواهد بود. این امر شامل آگاهی جامعه و آموزش تغذیه به مادران از جمله مشاوره تغذیه نوزاد و کودک خردسال (IYCF) و مشارکت در حفاظت اجتماعی، شبکه‌های ایمنی اجتماعی و راهنمایی سیاست برای ارائه و حمایت از تغذیه مناسب مادر، نوزاد و کودک خردسال، با هماهنگی کامل با دولت خواهد بود. رویکرد گسترده‌تر چرخه زندگی نسبت به جمعیت پا به سن از تلاش‌های ملی برای بهره‌مندی از مجموعه‌ای چند بعدی از اقدامات حساس به سن حمایت می‌کند که پیری سالم را ترویج داده و ضامن آن است که افراد در هر سنی برای پیری با کیفیت آماده هستند. این رویکرد شامل اجرای پادمان‌های اجتماعی برای سالمندان، ارتقاء دانش در مورد افراد سالمند و حمایت از اجرای سند ملی برای سالمندان است.

کارگزاری‌های سازمان ملل متحد در ارتقاء مراقبت‌های مناسب مادر و کودک مناسب و پاسخگویی به نابرابری‌های استانی در مرگ و میر مادران بر اساس شاخص‌ها و خدمات بهداشت باروری (از جمله پاسخگویی به مسائل ناباروری) برای بهبود سلامت بلندمدت مادران و نوزادان آنها و همچنین ارتقای وضعیت سالم‌تر برای نوجوانان و جوانان از دولت حمایت خواهد کرد.

سلامت روح و روان و حمایت‌های مرتبط با آن و ارتقای روابط خانوادگی سالم، در رویکرد چرخه عمر، و در تداوم تغییراتی که منجر به نتایج سلامت محور مثبت و سبک زندگی سالم می‌شود، ملاحظات کلیدی خواهند بود. علاوه بر این، نظام سازمان ملل متحد از شرکای ملی در پاسخگویی به نیازهای افراد دارای معلولیت (PwDs)، سالمندان و خانواده‌های زن سرپرست حمایت خواهد کرد. این امر، تداوم کلی خدمات بهداشتی و اجتماعی مربوطه را پوشش داده و تضمین می‌کند که چنین خدماتی بر اساس نیازسنجی آگاهانه به درستی ارائه می‌شوند. سازمان ملل متحد با ایجاد و تقویت یک سازوکار جامع چند بخشی که در آن همه شرکا از جمله بخش بهداشت و بخش‌های فراتر از آن و جوامع به شیوه‌ی مشارکتی با یکدیگر همکاری دارند، از هم‌تایان ملی در پاسخگویی به مخاطرات قابل تعدیل بیماری‌های غیرواگیر، ناتوانی‌های روانی و آسیب‌های ترافیکی جاده‌ای حمایت خواهد کرد. سازمان ملل متحد از هم‌تایان ملی خود در تأکید بر نقش سبک زندگی سالم از جمله تغذیه سالم و فعالیت بدنی حمایت خواهد کرد.

مسیر توسعه دستاورد ۲

تحت چارچوب همکاری و با همکاری دولت، نظام سازمان ملل متحد رویکردی چند بعدی در پیش گرفته و با تعدادی از وزارتخانه‌ها و شرکای ملی همکاری خواهد نمود. نظام سازمان ملل متحد به ایجاد و حمایت از شبکه‌های دانش و مشارکت، گفتگوی فنی میانجی در مورد سیاست‌های بهداشتی، و سازوکارهای پشتیبانی برای همکاری معنادار و مؤثر کمک می‌کند. با به رسمیت شناختن پیوندهای متقابل بین حوزه‌های زیست محیطی، اقتصادی و اجتماعی مانند آموزش و سلامت جمعیت، کارگزاری‌های فعال در زمینه سلامت و بهداشت سازمان ملل نیز در ارکان محیط زیست و تاب‌آوری اجتماعی-اقتصادی این چارچوب همکاری برای پاسخگویی به عوامل تعیین‌کننده سلامت در هر کدام از حوزه‌های مربوطه فعالیت خواهند کرد.

نهادهای همکار

رویکرد چند بخشی نیازمند مشارکت، حمایت و همکاری فعال طیف وسیعی از شرکا است. نظام سازمان ملل متحد همراه با وزارت امور خارجه به عنوان نهاد هماهنگ‌کننده دولت، به تسهیل گفتمان میان نهادهای ملی و شرکای بین‌المللی در سطح تبادل سیاست و گفتگو، سازوکارهای طراحی و برنامه‌ریزی، و مجامع مدیریت دانش کمک خواهد کرد.

شرکای ملی که امکان بالقوه کمک در دستیابی به این دستاورد را دارند عبارتند از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛ وزارت کشور؛ ستاد کنترل مواد مخدر (DCHQ)؛ وزارت ورزش و جوانان؛ وزارت آموزش و پرورش؛ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛ وزارت جهاد کشاورزی؛ سازمان محیط زیست؛ جمعیت هلال احمر ایران؛ سازمان مدیریت بلایای کشور؛ وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی؛ وزارت نیرو؛ و وزارت راه و شهرسازی.

دستاوردها:

تا سال ۲۰۲۷، حفاظت از محیط زیست و مدیریت یکپارچه منابع طبیعی افزایش یافته و ظرفیت مقابله با چالش‌های تغییرات اقلیمی تقویت می‌شود.

شرایط کشوری

ایران به عنوان یک کشوری با آب و هوای نیمه خشک با منابع آبی محدود، تأثیرات تغییرات اقلیمی جهانی را با پیامدهای عمیقی تجربه می‌کند. ایران نیز مانند سایر نقاط جهان در معرض آسیب تخریب محیط زیست قرار دارد. این تأثیرات شامل تغییرات در الگوهای بارش، خشکسالی‌های مداوم، تنش گرمایی، آلودگی هوا، آلودگی آب، فرسایش خاک، و از دست رفتن تنوع زیستی، زیستگاه‌ها و منابع طبیعی است. این پدیده‌ها، اقتصاد و جمعیت ایران به ویژه افرادی که برای امرار معاش و بقای خود به طبیعت وابسته هستند را متأثر می‌سازد.

سرانه بالای آثار مواد مضر در ایران به اضافه انتشار بالای گاز دی‌اکسید کربن منجر به کاهش حدود ۱۲ درصدی شاخص توسعه انسانی ایران (HDI) نسبت به شرایط فارغ از این عوامل شده است.^{۱۰} این کشور ظرفیت زیادی برای استفاده از منابع انرژی مانند انرژی خورشیدی برای توسعه اقتصادی پایدار و سازگار با محیط زیست، کاهش انتشار آلاینده‌های خطرناک هوا و برداشتن فشار از منابع کمیاب آبی خود دارد. مقابله با مسائل مربوط به تغییرات اقلیمی و پیامدهای بالقوه آن، رویکردهای سیاستی جدیدی را برانگیخته است و ابتکاراتی از طریق رویکردهای کاهش شدت انرژی و بهره‌وری انرژی اجرا می‌شوند.

مسیر توسعه و راهکارهای مساعدتی سازمان ملل متحد

پشتیبانی نظام سازمان ملل متحد از طریق سه دستاورد میانی (واسطه ای) خواهد بود که محور راهبردی طرح پیشنهادی این نهاد است. حول این دستاوردها، نهادهای شرکت کننده سازمان ملل متحد برنامه‌های کاری مشترک نتیجه محور برای پیشبرد اجرای چارچوب همکاری تدوین خواهند نمود. این دستاوردهای میانی عبارتند از:

۱۵. برنامه توسعه سازمان ملل متحد، گزارش توسعه انسانی ۲۰۲۰

نتایج حاصله میانی(واسطه ای) ۳.۱:

حمایت از رویکردهای اقتصادی سازگار با محیط زیست در تمامی بخش‌ها با بهره‌برداری پایدار از منابع طبیعی.

به منظور پاسخگویی به چالش‌های کاهش منابع طبیعی در کشوری که به سرعت در حال شهرنشینی است، نظام سازمان ملل از دولت در پیوند جنبه‌های مختلف با یکدیگر جهت پاسخگویی به مسائل پیچیده توسعه‌ی پایدار و مدیریت منابع طبیعی از طریق مشاوره سیاست‌گذاری، ظرفیت‌سازی، حمایت از فناوری مدرن و به اشتراک گذاری دانش حمایت خواهد نمود. همچنین این حمایت شامل تحقیق در مورد موضوعاتی مانند رویکردهای یکپارچه مدیریت منابع طبیعی و دفع پایدار زباله و آلاینده‌ها، ترویج سبک زندگی بدون پلاستیک و مصرف پایدار، توسعه زیرساخت‌های حمل و نقل سازگار با محیط زیست و کاهش استفاده از زباله‌های خطرناک، و اصلاح شیوه‌های آلاینده در کشاورزی و صنعت و در عین حال افزایش ظرفیت‌سازی شرکت‌های کوچک و متوسط و تأمین‌کنندگان آن‌ها در زمینه تاب‌آوری اقلیمی و بهره‌وری منابع خواهد بود. نظام سازمان ملل متحد ظرفیت‌های تسهیلگری و حمایتی خود را برای تقویت چارچوب همکاری‌های جنوب-جنوب و سه جانبه برای جذب منابع بین‌المللی جهت بهبود مدیریت یکپارچه منابع طبیعی و توسعه سازگار با محیط‌زیست به کار خواهد گرفت.

نتایج حاصله میانی(واسطه ای) ۳.۲:

مدیریت کارآمد زیستگاه‌ها و حفاظت از تنوع زیست‌بومی از سلامت و پایداری خدمات زیست‌بوم حمایت می‌کنند.

نظام سازمان ملل متحد از تلاش دولت برای پاسخگویی به وضعیت سلامت و تنوع‌زیستی زیست‌بوم‌های ایران و در جستجوی راه‌حل‌های متنوع برای تأمین مالی تلاش‌های حفاظتی حمایت خواهد کرد. نظام سازمان ملل متحد در بهبود حفاظت از زیست‌بوم و تنوع زیستی با ظرفیت‌سازی و اشتراک‌گذاری دانش، شناسایی و جذب منابع مالی از جمله بودجه جهانی و تسهیل همکاری‌های بین‌المللی و جنوب-جنوب به دولت کمک خواهد کرد. نظام سازمان ملل متحد همچنین در کاهش استفاده از مواد مضر در صنعت و کشاورزی موثر بر سلامت زیست‌بوم‌ها و تنوع زیستی از دولت حمایت خواهد کرد. حفاظت از زیست‌بوم‌های دریایی و خاکی اعم از تالاب‌ها، دریاها، جنگل‌ها، بیابان‌ها و مراتع و همچنین کریدورهای گونه‌های مهاجر از دیگر زمینه‌های همکاری با دولت خواهد بود.

نتایج حاصله میانی(واسطه ای) ۳.۳:

ظرفیت نهادی جهت اقدامات اقلیمی با حمایت آگاهانه اقلیمی از راه‌حل‌های فناوری نوآور و ترویج بین‌المللی جهت جذب منابع مالی افزایش خواهد یافت.

نظام سازمان ملل متحد در ایران رویکردی یکپارچه برای کمک به دولت در بهبود اقدامات اقلیمی از طریق مشارکت‌های آگاهانه اقلیمی، حمایت از دولت برای ایجاد و متنوع‌سازی سازوکارهای تأمین اعتبارات مالی، حمایت از ظرفیت‌سازی و اشتراک دانش ارائه خواهد کرد. نظام سازمان ملل متحد با استفاده از تخصص فنی خود، اقدامات حفاظتی و ترویجی زیست‌محیطی پیشنهاد خواهد کرد که برای تشویق رویکردهای نوآورانه و فناورانه در استفاده از انرژی پاک، کاهش سطح مصرف منابع طبیعی، و کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و سایر آلاینده‌های جوی کارآمد بوده و در عین حال مشوق توسعه صنعتی و کشاورزی پایدار و هوشمند از نظر اقلیمی هستند. نظام سازمان ملل متحد با نقش حمایتی بین‌المللی خود، همکاری‌های منطقه‌ای را برای مبارزه با طوفان‌های شن و گرد و غبار و همکاری‌های جنوب-جنوب و سه جانبه تسهیل کرده و به جذب منابع مالی جهانی برای تأمین مالی محیط زیست از جمله با حمایت از احیای پروژه‌های تسهیلات جهانی محیط زیست برای پاسخگویی به مشکلات کشور حاصل از چالش‌های اقلیمی کمک خواهد کرد.

مسیر توسعه دستاورد ۳

نظام سازمان ملل متحد در ایجاد پیوندهای متقابل بین محیط زیست، بهداشت، شهرنشینی، رویکردهای اقتصاد مقاومتی و کاهش خطر بلایای طبیعی و مدیریت آنها از دولت حمایت خواهد کرد. فعالیت در جهت تأمین این دستاورد در تحقق دستاورد ۱ (تاب آوری اجتماعی-اقتصادی)، دستاورد ۲ (سلامت) و دستاورد ۴ (کاهش خطر بحران و مدیریت آن) نیز موثر خواهد بود.

نظام سازمان ملل متحد از جذب منابع مالی بین‌المللی و منطقه‌ای، حمایت فن‌آوری مدرن، و ایجاد هم‌افزایی میان کشورهای منطقه غرب آسیا برای پاسخگویی به چالش‌های زیست محیطی فرامرزی، به‌ویژه چالش‌های مرتبط با طوفان‌های شن و گرد و غبار، زیست‌بوم‌های فرامرزی، حفاظت از محیط زیست، گونه‌های مهاجر و کریدورهای آنها و کاهش آلودگی، به منظور کاهش اثرات زیست محیطی، بهداشتی و اجتماعی-اقتصادی ناشی از تخریب منابع طبیعی حمایت خواهد کرد.

برای ارتقای پایداری، نظام سازمان ملل متحد از تقویت ظرفیت‌های ملی و محلی در مدیریت یکپارچه منابع طبیعی، اقدامات اقلیمی و توسعه رویکردهای اقتصادی سازگار با محیط زیست با استفاده از ظرفیت‌سازی، حمایت فن‌آوری، حمایت مشاوره فنی، انتقال فناوری و معرفی سازوکارهای مالی پایدار حمایت خواهد کرد. نظام سازمان ملل متحد یک رویکرد هماهنگ برای حمایت از برنامه‌های مشترک چند سازمانی به صورت هم‌افزایی اتخاذ خواهد کرد.

نهادهای همکار

با همکاری وزارت امور خارجه به عنوان نهاد هماهنگ‌کننده دولت، نظام سازمان ملل متحد در ایران، با همکاری کارگزاری‌های غیرمقیم خاص سازمان ملل متحد، به طور جمعی به مسائل چند بخشی مربوط به تخریب زیست‌بوم‌ها و اثرات تغییرات اقلیمی پاسخ خواهد داد.

شرکای ملی که امکان بالقوه کمک در دستیابی به این دستاورد را دارند عبارتند از معاونت ریاست جمهوری - سازمان محیط زیست؛ وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های ذیربط وابسته به آن مانند سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری؛ سازمان هواشناسی جمهوری اسلامی ایران (ایریمو)، وزارت نیرو؛ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛ وزارت معدن، صنعت و تجارت؛ وزارت کشور؛ وزارت نفت؛ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛ و سازمان برنامه و بودجه.

دستاورد ۴:

تا سال ۲۰۲۷، تاب‌آوری ملی و محلی در برابر اثرات بلایای طبیعی با کاهش مخاطرات بلایا، میزان آمادگی و توان واکنشی و بازیابی افزایش می‌یابد.

شرایط کشوری

ایران کشوری بلاخیز و دهه‌های اخیر شاهد حوادث فاجعه‌بار متعددی بوده است که آسیب و خسارات قابل توجهی به بار آورده و دستاوردهای توسعه‌ای ایران را متأثر ساخته‌اند. علاوه بر این، اقلیم این کشور و مخاطرات مرتبط اقلیمی مانند خشکسالی، طوفان‌های شن و گرد و غبار و سیل در سال‌های اخیر به شدت افزایش یافته است. در دهه گذشته، کشور از رویکرد سنتی پاسخ محور به بلایای طبیعی فاصله گرفته و رویکردی اتخاذ کرد که علاوه بر برنامه‌ریزی برای آمادگی و پاسخگویی موثر، به کاهش خطر بلایای طبیعی و تلاش برای تقلیل خطرات بروز بلایای طبیعی، آسیب‌پذیری و مواجهه با این خطرات نیز می‌پردازد. ایران قانون ملی مدیریت بلایای طبیعی و در سال ۲۰۱۹ به روزرسانی کرده و به تصویب رساند که رویکردی جامع و کلی‌نگر با توجه به جنبه‌های کوتاه مدت و بلندمدت مدیریت بلایای طبیعی داشته و بر کاهش و مدیریت خطر بلایای طبیعی با طراحی و برنامه‌ریزی توسعه‌ای در کشور استوار است. بر این اساس، سازمان مدیریت بحران کشور (NDMO) نقش راهبردی در هماهنگی و حمایت از مدیریت بلایای طبیعی و کاهش خطرات بر عهده دارد.

تحولات قانونی و سازمانی اخیر در دستور کار مدیریت بلایای طبیعی ایران گامی بسیار مثبت و مهم به جلو است. ارتقای ظرفیت‌های سازمانی و عملیاتی از نظر برنامه‌ریزی راهبردی، دانش و فناوری و تجهیزیات مدرن در حوزه‌های ارزیابی خطر بلایای طبیعی، پایش خطر و هشدار اول‌بحرانیه، آمادگی در برابر بلایا، واکنش و بازیابی در تحقق اهداف طرح‌های مدیریت و کاهش خطر بلایا موثر خواهد بود.

اجرای قانون ملی مدیریت بلایای طبیعی و راهبرد ملی مدیریت بلایای طبیعی و سایر چارچوب‌های ملی مربوطه که اخیراً به تصویب رسیده در صورت اتکاء به رویکرد توسعه‌ای آگاه از خطر و مشارکت و حمایت کامل نهادهای ملی کلیدی مسئول طرح و برنامه‌ریزی موثر خواهد بود.

علاوه بر ظرفیت‌های نهادی و عملیاتی، حمایت و مشارکت مردم ضروری است تا بتوانند راه‌حلی برای کاهش مخاطرات و اثرات منفی بلایای طبیعی باشند. برای ایفای چنین نقشی، کسب دانش و مهارت‌های لازم و برنامه‌ریزی مدیریت و کاهش مخاطرات بلایا (DRRM) در سطح فردی از اهمیت بسزایی برخوردار است.

مسیر توسعه و راهکارهای مساعدتی سازمان ملل متحد

پشتیبانی نظام سازمان ملل متحد از طریق دو دستاورد میانی خواهد بود که محور راهبردی طرح پیشنهادی این نهاد است. حول این دستاوردها، نهادهای شرکت کننده سازمان ملل متحد برنامه‌های کاری مشترک نتیجه محور برای پیشبرد اجرای چارچوب همکاری تدوین خواهند نمود. این دستاوردهای میانی عبارتند از:

نتایج حاصله میانی (واسطه ای) ۴.۱:

کاهش خطرات ناشی از بلایا در برنامه‌ریزی طرح‌های توسعه تلفیق شده و ظرفیت نهادی جهت آمادگی، پاسخ‌گویی و بازیابی کارآمد، تقویت می شوند.

کارگزاری‌های مقیم سازمان ملل متحد در محل، بر اساس مزیت‌های نسبی خود و ضمن تأکید بر ابتکارات مشترک با ارائه پشتیبانی فنی از جمله به اشتراک‌گذاری تجربیات موفق بین‌المللی برای ارتقای رویکردهای مشارکتی، و در نتیجه افزایش همکاری بین مقامات دولتی و مردم از تلاش‌های ملی حمایت خواهند کرد.

کارگزاری‌های مقیم سازمان ملل متحد با توجه به مزایای نسبی خود و تأکید بر ابتکار عمل‌های مشترک با راهکارهای ذیل از تلاش‌های ذیل حمایت خواهند کرد:

کارگزاری‌های مقیم سازمان ملل متحد با توجه به مزایای نسبی خود و تأکید بر ابتکار عمل‌های مشترک با راهکارهای ذیل از تلاش‌های ذیل حمایت خواهند کرد:

حمایت از نهادهای توسعه ای در سطوح ملی و بخشی و نیز وزارتخانه‌های ذیربط جهت ادغام کاهش خطر بلایادر سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌های توسعه‌ای، با به اشتراک‌گذاری تخصص و تجربیات بین‌المللی و نیز ارائه حمایت مالی و فنی از ارزیابی‌ها و هماهنگی‌ها؛

ارائه پشتیبانی فناورانه، تخصص بین‌المللی و تجربیات موفق جهانی و پشتیبانی دانش محور به سازمان مدیریت بحران کشور (NDMO) جهت کاهش سطح خطر، واکنش، آمادگی و بازیابی در برنامه‌ریزی‌های ملی؛ سازوکارهای انتقال مخاطره، توزیع و نگهداری، و محافظت از سرمایه‌گذاری‌ها؛ بهبود روند تلفیق ملاحظات مرتبط با تغییرات اقلیمی در آماده سازی، کاهش مخاطرات و برنامه‌ریزی جهت بازیابی؛ و گردآوری داده‌های تفکیک شده برای آمادگی و واکنش بشردوستانه، و همچنین برای برنامه‌ریزی اضطراری؛

ارائه پشتیبانی فنی از جمله انتقال دانش، اصول راهنما، استانداردها، تجربیات موفق و درس‌آموخته‌ها به واسطه همکاری‌های جنوب-جنوب و ابتکارات همکاری سه جانبه در یکپارچه‌سازی کاهش ریسک و مدیریت فرآیندهای برنامه‌ریزی، جذب منابع و کمک به دولت در بومی‌سازی محصولات دانش‌بنیان و سازگاری آنها با الزامات توسعه ملی کشور؛

حمایت از فعالیت‌های مبتنی بر جذب منابع مالی دولت با کمک حامیان مالی و کارگزاری‌های سازمان ملل متحد برای بهبود عملکرد سازوکارهای کاهش و مدیریت خطر بلایا از طریق کمک به تهیه تجهیزات لازم برای آمادگی و پاسخ موثر به بلایا؛

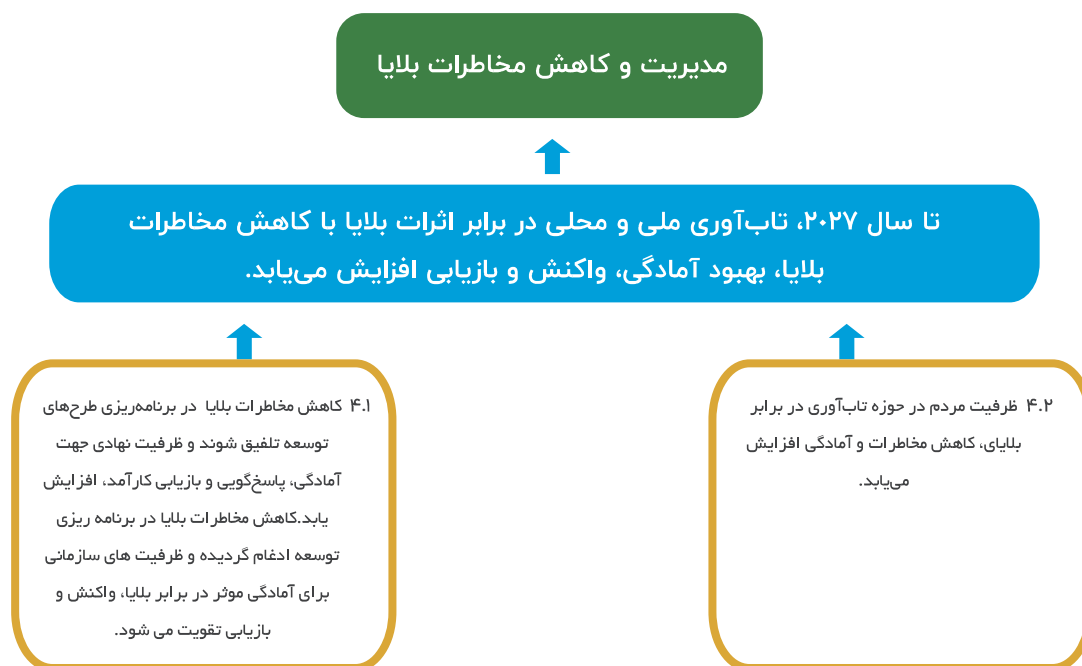
ارائه حمایت‌های دانش محور و تحقیقاتی به دولت در زمینه کاهش و مدیریت خطر بلایای طبیعی از طریق همکاری با پژوهشکده سوانح طبیعی (NDRI).

نتایج حاصله میانی(واسطه ای) ۴.۲:

ظرفیت مردم در حوزه تاب‌آوری در برابر بلایا، کاهش مخاطرات و آمادگی افزایش می‌یابد.

کارگزاری‌های مقیم سازمان ملل متحد در محل، بر اساس مزیت‌های نسبی خود و با تأکید بر ابتکارات مشترک با ارائه پشتیبانی فنی از جمله به اشتراک‌گذاری تجربیات موفق بین‌المللی برای ارتقای رویکردهای مشارکتی، و در نتیجه افزایش همکاری بین مقامات دولتی و مردم از تلاش‌های ملی حمایت خواهند کرد.

مسیر توسعه دستاورد ۴

محور مدیریت مخاطرات و بلایا، به منظور پاسخگویی به نیازهای مردم ایران، در دستاورد مربوط به مدیریت، کاهش، پاسخگویی و بازیابی خطرات ناشی از بلایا، کارکرد های بشردوستانه و توسعه ای ادغام می گردند. با توجه به این که بلایا، حد و مرزی نمی شناسند، دستاورد مدیریت و کاهش خطرات بلایا، مخاطرات فرامرزی مانند طوفان‌های شن و گرد و غبار و خشکسالی را نیز در نظر می‌گیرد. علاوه بر این، لازم است، سازوکارهای همکاری‌های منطقه‌ای همچون همکاری‌های دوجانبه، جنوب-جنوب و سه جانبه در زمینه مدیریت خطر بلایا به منظور تسهیل اشتراک‌گذاری داده‌ها و اطلاعات در مورد ارزیابی خطر و سازوکارهای هشدار اولیه و همچنین تبادل تخصص و تجربیات با کشورها در منطقه و فراتر از آن در نظر گرفته شوند. حمایت سازمان ملل متحد از یک رویکرد متوازن در ارائه پشتیبانی سخت افزاری (مانند تجهیزات) و نرم افزاری (مانند دانش، تجربیات موفق و پشتیبانی فن‌آوری مدرن) برای کمک به توسعه ظرفیت‌های ملی پیروی خواهد کرد.

با توجه به ماهیت پیچیده و چند بعدی خطر بلایا، حوزه مدیریت و کاهش مخاطرات بلایانیاژمند رویکردی مبتنی بر چندین ذی‌نفع و همکاری گسترده داخلی و خارجی است. نظام ملل متحد در ایران همگام با وزارت امور خارجه به عنوان نهاد هماهنگ‌کننده دولت، ضمن همکاری با کارگزاری‌های غیر مقیم مربوطه، به طور جمعی برای پوشش اجزای کلیدی توسعه و فوریت‌ها/بشر دوستانه در مدیریت و کاهش خطرات بلایای طبیعی مشارکت خواهند داشت. شرکای ملی که بصورت بالقوه می‌توانند در دستیابی به این دستاورد کمک نمایند، عبارتند از وزارت کشور؛ سازمان مدیریت بحران کشور (NDMO) و پژوهشکده سوانح طبیعی (NDRI)؛ سازمان برنامه و بودجه (PBO)؛ سازمان هواشناسی جمهوری اسلامی ایران (ایریمو)؛ سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران (TDMMO)؛ جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران؛ سازمان محیط زیست؛ وزارت راه و شهرسازی؛ وزارت نیرو؛ وزارت جهاد کشاورزی؛ وزارت آموزش و پرورش؛ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛ وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی؛ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛ موسسه بین‌المللی مهندسی زلزله؛ و موسسه ژئوفیزیک ایران.

دستاورد ۵:

تا سال ۲۰۲۷، شمار بیشتری از مردم ایران در برابر مصرف مواد مخدر محافظت شده و ظرفیت مدیریت موثر مرزها و مقابله با قاچاق تقویت می شود.

شرایط کشوری

ایران به دلیل قرابت با بزرگترین تولید کننده مواد مخدر در جهان، به شدت متاثر از معضل مصرف و قاچاق مواد مخدر است. مصرف مواد مخدر در عین حال یک معضلی اجتماعی است. حل معضل مصرف مواد مخدر و آسیب‌های ناشی از آن مستلزم آن است که اقدامات از طریق راهبردها، محصولات و خدمات مربوطه برای پیشگیری و درمان مصرف مواد و کاهش آسیب‌های ناشی از آن به اصلاح علل زمینه‌ای، الگوها و پیامدهای مصرف مواد مخدر بپردازند.

دولت اقدامات مثمرتر و متنوعی را در زمینه پیشگیری، درمان و کاهش آسیب مواد مخدر در کشور اجرا کرده است. با این حال، خدمات موجود لزوماً تمامی گروه‌های نیازمند که در کانون مسائل مصرف مواد مخدر قرار دارند را پوشش نمی‌دهد.

این کشور طی سال‌ها یکی از قوی‌ترین نیروهای مبارزه با مواد مخدر را در منطقه ایجاد کرده است. این کشور هزینه‌های سنگین و خسارات جانی بسیاری متحمل شده و تقریباً یک میلیارد دلار برای مقابله با جریان مواد مخدر هزینه کرده است. یکی از اولویت‌های شناسایی شده برای بهبود کاهش عرضه مواد مخدر در کشور، ارتقای ظرفیت ملی برای مدیریت موثر مرزها و کنترل قاچاق مواد مخدر و جرایم مرتبط با آن است.

مسیر توسعه و راهبردهای مساعدتی سازمان ملل متحد

حمایت سازمان ملل متحد از طریق مجموعه دستاوردهای دوگانه میانی صورت می‌پذیرد، که محور راهبردی حمایت را مشخص می‌کنند. حول این دستاوردها، بر اساس اصل مالکیت و راهبری ملی، کارگزاری‌های مشارکت کننده ملل متحد، برنامه‌های کاری دستاورد-محور جهت برای پیشبرد اجرای چارچوب همکاری را به صورت مشترک تدوین خواهند نمود. این دستاوردهای میانی عبارتند از:

نتایج حاصله میانی(واسطه ای) ۵.۱:

دسترسی به خدمات پیشگیری، درمان، کاهش آسیب و محافظتی شواهد محور در برابر مواد مخدر بهبود می‌یابد.

سازمان ملل متحد کمک های فنی را از طریق اجرای آزمایشی، پیاده سازی و تجهیز مراکز مرتبط با اقدامات و برنامه‌های جاری ملی ارائه خواهد کرد و در همکاری و هماهنگی نزدیک با دستگاه‌های دولتی ذیربط در زمینه رفع نیازهای جمعیت‌های مختلف آسیب‌دیده از مصرف مواد مخدر تلاش خواهد کرد. حمایت مالی، فنی و دانش بنیان به عنوان برافزا به برنامه‌های جاری جهت بهبود دسترسی به خدمات کیفی، کاربر محور، جامع و متناسب‌سازی شده ارائه می‌شود. تمرکز بر توانمندسازی افراد در جهت بهبود عملکرد خانواده و روابط خانوادگی سالم، بهبود سلامت و رفاه و رسیدگی به نیازهای روانی اجتماعی افراد در موقعیت‌های آسیب‌پذیر خواهد بود.

نتایج حاصله میانی(واسطه ای) ۵.۲:

ظرفیت ملی جهت مدیریت موثر مرزها و کنترل قاچاق مواد مخدر و جرایم مرتبط با مواد مخدر بهبود می‌یابد.

سازمان ملل متحد تقویت تعامل فعال ایران در مجامع منطقه‌ای و بین‌المللی کنترل مواد مخدر و پیش‌سازها را حمایت کرده و به این ترتیب به افزایش دانش فنی و ظرفیت‌های شرکا از طریق آموزش‌های تخصصی و تهیه تجهیزات و لوازم کنترل مواد مخدر برای بهبود وضعیت اقدامات انتظامی و سازوکارهای کنترل مواد مخدر کمک خواهد کرد. با تقویت مدیریت مرزی و کنترل قاچاق مواد مخدر، در همکاری با ذینفعان ملی و بین‌المللی، سازمان ملل متحد جهت تقویت ظرفیت نهادهای انتظامی و در نتیجه افزایش تعداد عملیات‌ها علیه شبکه‌های قاچاق مواد مخدر، کشف مواد مخدر و پیش‌سازهای شیمیایی غیرمجاز از ایران حمایت خواهد نمود. همزمان با اتخاذ یک رویکرد چند بعدی، اقدامات حمایتی تحت این دستاوردهای میانی، هم‌افزایی متقابل را با سایر حوزه‌های اولویت‌دار چارچوب همکاری توسعه‌ی پایدار سازمان ملل متحد ایجاد خواهد کرد. سازمان ملل متحد به منظور اجتناب از موازی‌کاری و تشویق اقدامات هم‌افزا جهت ارتقا اثر بخشی و کارایی، طرح‌ها و برنامه‌های کاری مشترکی را تدوین و اجرا خواهد کرد. بر اساس چارچوب همکاری، سازمان ملل متحد اولویت ویژه‌ای برای حمایت از توسعه ظرفیت‌ها و تقویت سازوکارها در جهت بهبود کیفیت خدمات در نظر خواهد گرفت. همکاری‌های جنوب-جنوب و سه‌جانبه در زمینه‌های پیشگیری، درمان، کاهش آسیب مواد مخدر و کنترل مرزها بخشی دیگر از حمایت سازمان ملل خواهد بود تا به بهبود همکاری در منطقه و تبادل تجربیات موفق کمک نماید. در اجرای برنامه‌های حمایتی، به نهادهای، خدمات و مراکز موجود مشارکت داده خواهد شد تا تداوم این فعالیت‌ها تضمین گردد. سازمان ملل متحد از دولت حمایت خواهد کرد تا از مالکیت ملی و راهبری مستمر برنامه‌ها و ابتکارات مشترک تحت این دستاورد اطمینان حاصل شود و ترتیبات و ظرفیت‌های نهادی لازم را برای اجرای موفقیت‌آمیز برنامه‌های مشترک و پایداری نتایج و تأثیرات آنها ایجاد کند.

نهادهای همکار

در حالی که وزارت امور خارجه به طور کلی نهاد هماهنگ‌کننده دولتی سازمان ملل متحد است، ستاد مبارزه با مواد مخدر ایران (DCHQ) نهاد هماهنگ‌کننده کنترل مواد مخدر در کشور است که متشکل از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت آموزش و پرورش، وزارت ورزش و جوانان، سازمان بهزیستی کشور، نیروی انتظامی، گمرک، سازمان زندان‌ها، جمعیت هلال احمر ایران، وزارت کشور و سایر نهادهای ذیربط است. نظام کنترل مواد مخدر در ایران برای مشارکت دانشگاه‌ها و سازمان‌های جامعه مدنی فعال ارزش بسیاری قائل است.

فصل ۳

اصول همکاری چارچوب همکاری

احترام به مالکیت کشوری باید اصل اساسی همکاری باشد. چارچوب همکاری باید به تحقق اولویت‌های ملی جمهوری اسلامی ایران در امر توسعه کمک کند. تدوین و اجرای کلیه برنامه‌ها، طرح‌ها و فعالیت‌های باید با احترام به ارزش‌های اجتماعی، فرهنگی، اخلاقی و دینی جمهوری اسلامی ایران همراه باشد.

مساعادت به دولت تحت این چارچوب همکاری ارائه می‌شود و این مساعادت مطابق با تصمیمات، قوانین و رویه‌های قطعنامه‌های مربوطه و قابل اجراء برای هر یک از سازمان‌های نظام سازمان ملل متحد خواهد بود.

هدف اولیه چارچوب همکاری بیان نحوه‌ی مشارکت نظام سازمان ملل متحد در ایران به‌طور هماهنگ جهت تحقق اولویت‌های توسعه‌ای جمهوری اسلامی ایران است. بنابراین، هرگونه فعالیت توسعه‌ای عملیاتی در چارچوب این سند باید به حوزه‌های اولویت‌دار و در جهت سیاست‌های مشخص دولت باشد.

به عنوان یک اصل کاری، تمرکز فعالیت‌های مشترک تحت این چارچوب همکاری باید بر توسعه پایدار با تحقق تمامی دستاوردهای تعیین شده در همه اشکال و ابعاد آن به عنوان هدف اصلی، مطابق با سیاست‌ها و برنامه‌های ملی برای توسعه باشد.

دولت شریک اصلی مجموعه کشوری سازمان ملل متحد است و مسئولیت اولیه برای توسعه کشور و هماهنگی تمامی کمک‌های خارجی، از جمله کمک‌های سازمان‌های چندجانبه مانند نظام ملل متحد، بر اساس راهبردها و سیاست‌های ملی جهت ادغام موثر این کمک‌ها در فرایند ملی توسعه را بر عهده دارد.

وزارت امور خارجه راهبری و هماهنگی اجرای چارچوب همکاری را بر عهده دارد و این سند تحت نظارت عالیّه این نهاد اجرا خواهد شد.

سازمان ملل متحد مالکیت و راهبری دولت ایران در اجرای چارچوب همکاری را به رسمیت می‌شناسد. فعالیت‌ها بر اساس اسناد برنامه کشوری سازمان ملل متحد با دولت ایران اجرا خواهد شد. گرچه اجرای ملی، ارجحیت دارد لیکن، سازمان ملل متحد می‌تواند به درخواست دولت ایران از سایر روش‌های اجرایی نیز حمایت کند.

بنابر صلاحدید شرکای ذیربط دولتی و تحت هماهنگی و نظارت آنها، سایر بازیگران مانند نهادهای خصوصی و سازمان‌های مردم نهاد ثبت شده نیز می‌توانند در اجرای فعالیت‌های مربوط به این چارچوب مشارکت داشته باشند. اصل اساسی مالکیت و راهبری ملی رکن اصلی هرگونه مشارکت تحت این چارچوب بوده و شرکا باید در تمام مراحل مشارکت خود به آن احترام بگذارند تا از همسویی کامل فعالیت‌های عملیاتی مشترک با سیاست‌ها و اولویت‌های توسعه ملی اطمینان حاصل شود.

تدوین و اجرای هرگونه فعالیت مشترک تحت دستاوردهای چارچوب همکاری باید با احترام کامل به هنجارها و ارزش‌های ملی جمهوری اسلامی ایران باشد.

شرکای دولتی و کارگزاری‌های همکار سازمان ملل از داده‌ها و آمار رسمی مورد تأیید کشور به عنوان مبنا و مرجع در برنامه‌های کاری خود استفاده می‌کنند.

مفاد کنوانسیون ۱۹۴۶ در مورد مزایا و مصونیت‌های سازمان ملل متحد و/یا مفاد کنوانسیون ۱۹۴۷ در مورد مزایا و مصونیت‌های کارگزاری‌های تخصصی سازمان ملل متحد و ضمیمه قابل اجرا آن که جمهوری اسلامی ایران به آن ملحق شده است درخصوص سازمان‌های نظام ملل متحد و کارکنان آن که در اجرای فعالیت‌ها در داخل کشور به موجب این چارچوب همکاری دارند، اعمال خواهد شد. مفاد هر توافقنامه حقوقی بین دولت و هر یک از سازمان‌های نظام ملل متحد بر آن سازمان و کارکنان مربوطه حاکم خواهد بود. بدون نفی این امتیازات و مصونیت‌ها، همه افراد برخوردار از این مزایا و مصونیت‌ها مکلف هستند به قوانین و مقررات کشور میزبان احترام بگذارند. هرگونه اختلاف از طرق دوستانه و مسالمت آمیز حل خواهد شد.

فصل ۴

طرح اجرایی چارچوب همکاری

۴.۱ ساختار ناظر بر اجرای چارچوب همکاری همکاری

دولت جمهوری اسلامی ایران و کمیته عالی راهبری سازمان ملل متحد (HLSC) مشترکاً عالی‌ترین نهاد حاکمیتی و تصمیم‌گیرنده این چارچوب همکاری است. ریاست مشترک آن بر عهده وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران و هماهنگ‌کننده مقیم سازمان ملل بوده و متشکل از نمایندگان وزارتخانه‌های دولتی و کارگزاری‌های سازمان ملل متحد، صندوق‌ها و برنامه‌های دارای فعالیت عملیاتی در ایران است.

کمیته عالی راهبری نشست سالانه برگزار نموده و نظارت راهبردی بر اجرای چارچوب همکاری داشته و همزمان از همسویی مستمر آن با شرایط در حال تحول کشور و همچنین با فرآیندهای توسعه ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی اطمینان حاصل خواهد نمود. این کمیته، پیشرفت‌های سال قبل را بررسی و در عین حال، چالش‌ها و فرصت‌های موجود در شرایط در حال تحول را شناسایی کرده و اجرای چارچوب همکاری از طریق برنامه‌های کاری مشترک را در نظر می‌گیرد.

مجموعه کشوری سازمان ملل متحد (UNCT) توسط هماهنگ‌کننده مقیم سازمان ملل رهبری شده و در هماهنگی کامل با دولت فعالیت می‌کند. گروه‌های ناظر بر دستاوردها از سوی سازمان ملل متحد برای هر یک از پنج دستاورد چارچوب همکاری ایجاد می‌شوند تا ضمن بهبود هماهنگی داخل سازمانی، از اتخاذ رویکردی منسجم در کل نظام سازمان ملل برای تحلیل، برنامه‌ریزی و اجرای مشارکت‌های سازمان ملل متحد اطمینان حاصل گردد.

۴.۲ تأمین منابع مالی چارچوب همکاری

کارگزاری‌های نظام ملل متحد برای تدوین و اجرای فعالیت‌ها در چارچوب همکاری، حمایت مالی و سایر انواع مساعدت‌های لازم را ارائه خواهند کرد. حمایت‌هایی که ممکن است شامل پشتیبانی فنی، کمک نقدی، تدارکات، کالاها و تجهیزات، خدمات تدارکاتی، حمل‌ونقل، بودجه برای ترویج، تحقیق و مطالعات، مشاوره، تدوین برنامه، ارزیابی، فعالیت‌های آموزشی و پشتیبانی کارکنان باشد.

سایر حمایت‌ها شامل دسترسی به نظام‌های اطلاعات جهانی تحت مدیریت سازمان ملل متحد، شبکه دفتر کشوری کارگزاری‌های نظام ملل متحد و نظام‌های اطلاعاتی تخصصی، از جمله فهرست مشاوران و ارائه‌دهندگان خدمات توسعه، و دسترسی به پشتیبانی کارگزاری‌های تخصصی، صندوق‌ها و برنامه‌های سازمان ملل متحد می‌باشد. کارگزاری‌های نظام ملل متحد باید کارکنان و مشاورانی را برای تدوین برنامه، پشتیبانی برنامه و کمک‌های فنی و همچنین برای نظارت و ارزیابی فعالیت‌ها منصوب کنند.

با توجه به بررسی‌های سالانه و پیشرفت در اجرای برنامه، بودجه سازمان‌های نظام ملل متحد بر اساس سال تقویمی و مطابق با سند چارچوب همکاری توزیع می‌شود. این بودجه‌ها در برنامه‌های کاری و اسناد پروژه بررسی و جزئیات آن مشخص خواهد شد. با توافق دوجانبه بین دولت و نهادهای نظام توسعه سازمان ملل متحد، وجوهی که توسط اهداکنندگان به کارگزاری‌های نظام توسعه سازمان ملل برای فعالیت‌های خاص اختصاص داده نشده است، ممکن است مجدداً به سایر فعالیت‌های دارای ارزش برنامه‌های تخصیص داده شود.

در تدوین یک راهبرد برای تأمین مالی این چارچوب همکاری، نظام ملل متحد در ایران چشم انداز مالی کشور را برای درک حجم منابع مالی موجود برای پیشبرد اهداف توسعه پایدار در ایران (مانند بودجه کارگزاری اصلی، جهانی/عمودی و تلفیقی و تأمین مالی موضوعی خاص کارگزاری) ارزیابی نموده و همچنین هرگونه شکاف مالی بر اساس نتایج هزینه‌ای چارچوب همکاری مشخص خواهد شد.

چارچوب تأمین مالی همکاری بر مبنای دستاوردهای مشخص و دستورالعمل‌های توسعه‌ای دولت، ابزار کلیدی برای هدایت جذب منابع مشترک خواهد بود. این چارچوب متشکل از دو سطح است: (الف) یک چارچوب بودجه چند ساله که دوره سند چارچوب همکاری را پوشش می‌دهد. و (ب) چارچوب‌های بودجه سالانه که به عنوان بخشی از برنامه‌های کاری مشترک پیش و به روز می‌شود.

با توجه به تحلیل چشم‌انداز مالی، چارچوب‌های تأمین مالی، اساس توسعه راهبردهای جذب منابع مالی چارچوب همکاری را تشکیل می‌دهند که به کشف و ترویج ابزارهای مالی نوآورانه مرتبط با توسعه پایدار کمک می‌کند و می‌توانند منابع مالی جدید را فراهم نمایند.

در جهت کمک به دستیابی به اهداف توسعه و فعالیت‌های صندوق، ایجاد ابزارهایی مانند صندوق بین‌سازمانی سازمان ملل متحد (با پنجره‌های موضوعی) با مشورت، هماهنگی و توافق با دولت و مجموعه کشوری سازمان ملل متحد پیگیری خواهد شد. سازوکارهای تأمین مالی، بستری برای تقویت اقدامات جمعی به سوی برنامه‌ریزی با کیفیت در جهت افزایش دستاوردها و تاثیرگذاری آنها خواهند بود. در میان سازوکارهای تأمین مالی موجود، صندوق تلفیقی به طور خاص می‌تواند پاسخی مناسب برای حمایت یکپارچه در تمامی بخش‌ها جهت پاسخگویی به اولویت‌ها و نیازهای دولت ایران باشد. این ابزارها از تخصص و هم‌افزایی نهادهای سازمان ملل متحد استفاده نموده و امکان دستیابی کارگزاری‌ها به منابع کمکی بیشتر از سوی اهداکنندگان و گسترش آنها را فراهم می‌کنند. این منابع مکمل تلاش‌هی ویژه کارگزاری جهت بسیج منابع و درخواستهای بشردوستانه خواهند بود.

۳. ۴ استنتاج ابزارهای برنامه‌ریزی کشوری سازمان ملل متحد از چارچوب همکاری

برنامه‌های کارگزاری/نهاد سازمان ملل متحد بنابر اولویت‌های راهبردی شناسایی شده و محور پیشنهادی سازمان ملل متحد که چارچوب همکاری حول آن طراحی شده، تعریف و شکل گرفته است و با برنامه‌های کاری مشترک مطابقت دارد. جهت اطمینان از همسویی کامل، اسناد برنامه کشوری (CPD) هر کدام از نهادهای ذیربط سازمان ملل، حوزه‌های اولویت چارچوب همکاری، دستاوردهای کلی و میانی منجر به دستاوردهای کلی را در نظر خواهد گرفت. اشتقاق ابزارهای برنامه‌ریزی کشوری ویژه هر کدام از نهادهای سازمان ملل که فاقد سند برنامه کشوری هستند از سند چارچوب همکاری خواهد بود.

۴. ۴ برنامه کاری مشترک

چارچوب همکاری در سطح ملی و با هماهنگی کلی وزارت امور خارجه اجرا خواهد شد. نهادهای همکار دولتی، اجرای فعالیت‌های مشترک برنامه را بر عهده خواهند داشت. این چارچوب از طریق تدوین برنامه‌های کاری مشترک (JWPs) و توسط گروه‌های ناظر بر دستاوردها و/یا برنامه‌های کاری خاص کارگزاری و اسناد پروژه و در صورت لزوم بنابر نتایج خاصی که باید تحقق یابند، فعالیت نموده و در صورت نیاز به بهره‌گیری از منابع، توافق‌نامه‌ای بین کارگزاری‌های نظام ملل متحد و هر کدام از شرکای اجرایی منعقد می‌گردد.

کارگزاری‌های نظام ملل متحد و شرکای اجرایی حتی الامکان از حداقل اسناد لازم، یعنی نسخه امضا شده چارچوب همکاری و برنامه‌های کاری مشترک یا خاص کارگزاری و اسناد پروژه برای اجرای طرح‌های برنامه‌ای استفاده خواهند کرد. با این حال، در صورت لزوم و تناسب، اسناد پروژه به صورت خاص و بر مبنای چارچوب همکاری و برنامه‌های

کاری مشترک یا خاص و/یا اسناد پروژه تهیه خواهند شد. لازم به ذکر است که در این برنامه‌های کاری و اسناد پروژه هزینه‌های سفر، کمک هزینه‌ها، حق‌الزحمه و سایر هزینه‌ها باید با نرخ‌هایی متناسب با نرخ‌های اعمال شده در کشور تعیین شده اما مازاد بر نرخ‌های مربوط به نظام سازمان ملل متحد نباشد (که شرح آن در بخش‌نامه کمیسیون خدمات مدنی بین‌المللی آمده است).

گروه‌های دستاوردی چارچوب همکاری در پلت فرم آنلاین UN INFO برنامه‌های کاری مشترک را تدوین خواهند نمود. برنامه‌های کاری مشترک ضامن هماهنگی بیشتر با نیازها و اولویت‌های ملی بوده، از ظرفیت‌های کشور برای ارائه دستاوردهای توسعه‌ای حمایت نموده و شفافیت و پاسخگویی را در اجرای آنها تضمین می‌کنند. برنامه‌های کاری مشترک در میان گروه‌های دستاوردی چارچوب همکاری بررسی می‌شوند تا از انسجام و هم‌افزایی برنامه‌های جمعی UNCT در جمهوری اسلامی ایران اطمینان حاصل گردد. برنامه‌های کاری مشترک در نتیجه برنامه‌ریزی مشترک، مشارکت و همکاری هماهنگ مجموعه کشوری ملل متحد و اعضای گروه‌های دستاوردی مربوطه تنظیم خواهند شد. خروجی‌های برنامه‌ای مشترک، فعالیت‌های کلیدی یا خروجی‌های فرعی مشترک یا انفرادی سازمان‌ها و همچنین منابع موجود و شکاف‌های مالی در برنامه‌های کاری مشترک منعکس خواهند شد.

۴.۵ برنامه کاری مشترک

در سال ۲۰۲۰، نظام ملل متحد در ایران، اولین راهبرد عملیاتی را با هدف تقویت انسجام و رویکردهای مشترک سازمان ملل متحد در کشور تدوین و تصویب نمود و به این ترتیب صرفه اقتصادی و کیفیت عملیاتی سازمان ملل متحد را تضمین کرد. راهبردهای تجاری عملیاتی بر افزایش کارایی در تهیه تدارکات، امور اداری، مالی، فناوری اطلاعاتی و ارتباطاتی و منابع انسانی تمرکز دارد.

در داخل نظام ملل متحد در ایران، گروه بین‌سازمانی مجموعه مدیریت عملیاتی مسئول نظارت بر تدوین راهبردهای عملیاتی، اجرا و برنامه‌ریزی کاری سالانه بوده و در این راستا، مجموعه مدیریت عملیاتی به تحقیق و آرایه توصیه‌های نوآورانه الگوهای عملیاتی و سطوح همکاری بین‌سازمانی سازمان ملل متحد، با هدف اجرای کارآمد و مؤثر چارچوب همکاری و عملیات مشترک در ایران ادامه خواهد داد.

نسخه دوم راهبرد عملیاتی در سال ۲۰۲۵، مطابق با رهنمودهای سازمان ملل متحد، جهت لحاظ نمودن نیازهای جدید عملیاتی چارچوب همکاری و هر چارچوب جدید یا تجدید نظر شده، شیوه‌های نوآورانه یا ابزار عملیاتی جدید، تنظیم خواهد شد.

فصل ۵

برنامه پایش و ارزیابی چارچوب همکاری

پایش^{۱۶} و ارزیابی چارچوب همکاری مشترکاً توسط دولت جمهوری اسلامی ایران و نظام سازمان ملل متحد در ایران به‌عنوان یک مسئولیت مشترک انجام خواهد شد. کمیته راهبری عالی رتبه (HLSC) سازوکار اصلی تضمین وجود ظرفیت کافی برای گزارش‌دهی و ارزیابی موثر چارچوب همکاری با بهره‌برداری بهینه از داده‌های ملی موجود، ابزار نظارتی و ارزیابی و سیستم‌های اطلاعاتی خواهد بود.

برنامه پایش و ارزیابی

پایش و ارزیابی چارچوب همکاری مشترکاً توسط دولت جمهوری اسلامی ایران و نظام سازمان ملل متحد در ایران به‌عنوان یک مسئولیت مشترک انجام خواهد شد. کمیته راهبری عالی رتبه (HLSC) سازوکار اصلی تضمین وجود ظرفیت کافی برای گزارش‌دهی و ارزیابی موثر چارچوب همکاری با بهره‌برداری بهینه از داده‌های ملی موجود، ابزار نظارتی و ارزیابی و سیستم‌های اطلاعاتی خواهد بود.

ماتریکس نتایج چارچوب همکاری که توسط نظام ملل متحد و در مشورت و همکاری نزدیک با شرکای ملی و هماهنگی وزارت امور خارجه تهیه شده است، ابزار اصلی سنجش میزان پیشرفت در اجرای مفاد این سند خواهد بود. زمینه جهت لحاظ نمودن سایر شاخص‌های مرتبط در چارچوب همکاری تحت نظارت کمیته راهبری عالی رتبه فراهم خواهد شد. داده‌های رسمی مربوط به دستاوردهای کلی چارچوب همکاری و شاخص‌های دستاوردهای میانی توسط دولت تهیه خواهد شد. سازمان ملل متحد و دولت در امر پایش و گزارش‌دهی چارچوب همکاری با یکدیگر همکاری خواهند کرد.

شرکای اجرایی نقش کلیدی در پایش و ارزیابی فعالیت‌های برنامه‌ای خواهند داشت.

عناصر کلیدی ترتیبات پایش و ارزیابی چارچوب همکاری عبارتند از:

- گزارش سالانه نتایج عملیات کشوری نظام ملل متحد در ایران؛
- برنامه‌ریزی کاری مشترک گروه‌های ناظر بر دستاوردها سازمان ملل متحد، بررسی و گزارش‌دهی، توافق در مورد اصلاحات دوره‌های برنامه کاری و ذکر مشکلات مربوط به هماهنگی و برنامه‌ریزی به مجموعه کشوری سازمان ملل؛
- پایش نهادی کارگزاری سازمان ملل متحد: تمرکز بر گزارش‌دهی و یادگیری از پروژه‌ها و برنامه‌های خاصی که به تحقق دستاوردهای چارچوب همکاری در رابطه با خروجی‌های فرعی و منابع مالی هر نهاد که از طریق UN INFO گزارش می‌شوند، کمک می‌کند؛
- بازبینی سالانه کمیته راهبری عالی رتبه: تعیین جهت‌گیری راهبردی چارچوب همکاری، بررسی شرایط کشوری و اولویت‌ها و توافق جهت انجام اصلاحات لازم؛ و
- گزارش‌های برنامه‌ای و پروژه‌ای خاص کارگزاری از جمله گزارش‌های برنامه‌ها و پروژه‌های مشترک سازمان ملل.

۱۶. در سند UNSDCF، عبارت "پایش" به ارزیابی مشترک پیشرفت حاصل از مشارکت سازمان ملل در دستیابی به نتایج تحت چارچوب همکاری اشاره دارد و محدود به آن می‌باشد.

هر گروه دستاوردی، بررسی عملکرد سالانه ای با ذینفعان خود خواهد داشت تا دستاوردها، چالش‌ها، فرصت‌ها و درس‌آموخته‌ها بررسی شوند. با توجه به این بازبینی‌ها و تحولات شرایط کشور، گروه‌های دستاوردی، اصلاحاتی را در چارچوب همکاری و/یا برنامه‌کاری مشترک به مجموعه کشوری سازمان ملل پیشنهاد خواهند کرد تا از ارتباط و اثربخشی مداوم حمایت سازمان ملل اطمینان حاصل شود. با توجه به این بازبینی‌ها و تحولات شرایط کشور، گروه‌های دستاوردی، اصلاحات لازم جهت برنامه‌کاری مشترک سال آینده را به مجموعه کشوری سازمان ملل پیشنهاد خواهند کرد. این بررسی عملکرد سالانه در تهیه گزارش اجباری بررسی سالانه عملکرد کشور سازمان ملل متحد برای ارسال به کمیته راهبری عالی رتبه چارچوب همکاری موثر خواهد بود.

ارزیابی

ارزیابی چارچوب همکاری در سال ماقبل آخر (۲۰۲۶) از دوره چارچوب همکاری انجام خواهد شد. این بخشی از فرآیند برنامه‌ریزی راهبردی برای برنامه‌ریزی دوره جدید چارچوب همکاری خواهد بود. ارزیابی چارچوب همکاری بنابر ارزیابی‌های نهادهای سازمان ملل از طرح‌ها و برنامه‌های مشترک خود، تنظیم خواهد شد.

